

A SPANYOL LÉGIO KAPITÁNYA

KALANDOS
TARKA REGÉNY

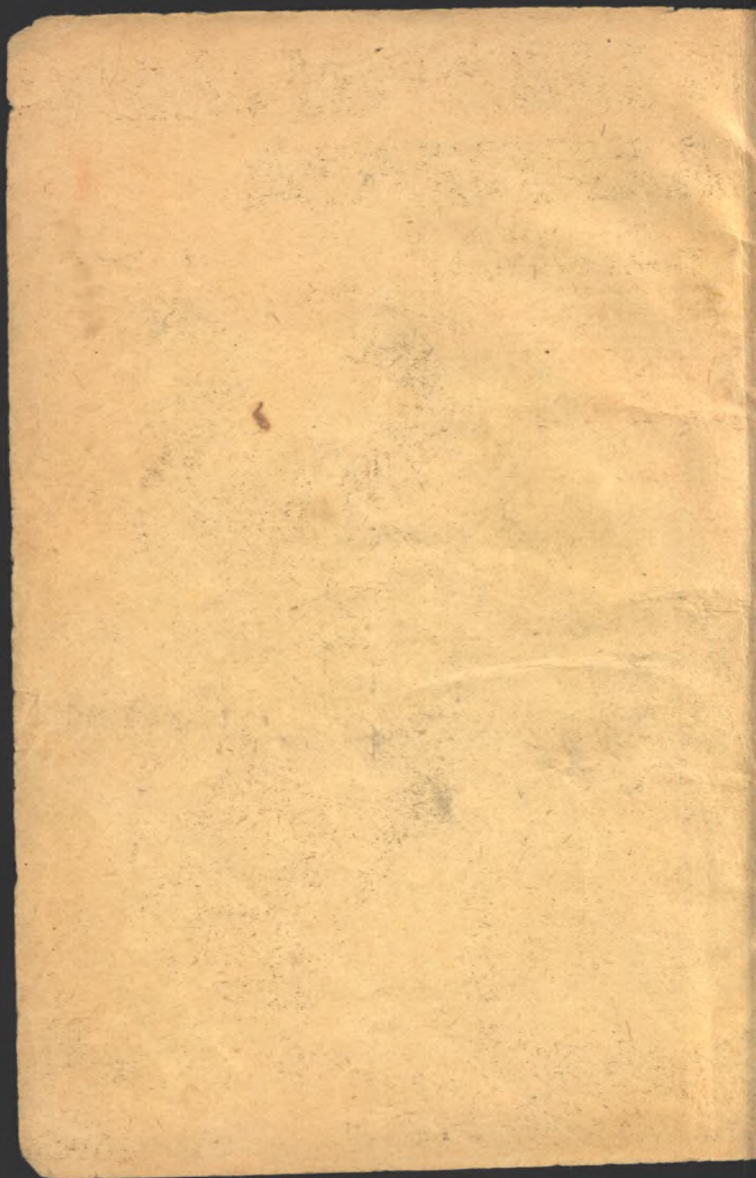
IRTA B. BETNAR

90.344

10
FILLÉR

100 oldal

**A
spanyol légió kapitánya**

**írta
D. BETNAR**

Hegyesi Gy. István

A SZERZŐ KIADÁSA

90.344

2016

Felelős kiadó: FORSTER GYÖRGY

~~Sajtóvállalat Rt.~~ Felelős: György Alauz ~~tervező~~

ELSŐ FEJEZET

A város.

Ras el Ma hajszálnyira olyan volt, mint a többi szaharai arab „város”; horpadt vályogfal vette körül, utcái nappal is sötét sikátorok, a kiugró farácsos háremablakokat befolyta a falakon áthajló füge és kúszórózsa. A két ház sor közötti szűk teret maradéktalanul betöltötte nappal a gyerekek riicsaja, számárorordítás, veszekedő asszonyok visítózása, éjjel az egyetlen kávéházból szüntelenül reccsegő gramofon hörgése, melynek rövid szünetekben átrezgett a falakon túl gyülekező sakálok kísérteties ugatása a vörösen úszó hold alatt...

A spanyol idegenlégió 204. számú erődje a „város” közepén állott, a moshé, vágóhíd, a karavánszeráj és a vesztőhely között... Parancsnoka Diaz kapitány, 317 ember mindenhatója, korlátlan ura. Lorenzo Diaz sovány volt és kérlelhetetlen, mint egy rohamkés; az emberiség, a szív, a hit fogalma nála a Szolgálati Szabályzat 1. pontjánál

kezdődött és az utolsó pontnál lezárult. Ezt különben Murat doktor határozta meg, akiről köztudomású volt, hogy a legistentelenebb műtétnél sem altatta el boldogtalan páciensét és mielőtt a légió szolgálatába lépett volna, feleségét korbáccsal kergette végig Lyon utcáin.

Igen, különös ember volt Diaz még légiós viszonylatban is, az örökké kialudt hideg cigarettával vonallá összehúzott ajkai között... Olykor ókori térképek fölött éjszakázott, amelyeken Ázsia denevéralakú és olyan kicsi, mint a Csepel-sziget. Máskor órákig hallgatta rádióján Kanadából a Winnipegi búzatermelők értekezletét... A botbüntetéseket rendszerint maga hajtotta végre; egyszer — miután félholtra verte az arab szakácsot — mosolygós nyugalommal húzódott be irodájában és — amint másnap a papírkosár tartalmából megállapítottuk — „Cinkék a havas ereszén” címmel szonettet írt. Minden hó első szordáján berugott; ilyenkor néger rituálékat énekel és célbalőtt verebekre, borospoharakra és cigarettaszípkákra, amikhez a lövés pilanatában emberi kezek, illetve szájak tartoztak... Mit éreztünk Diaz kapitány iránt? Féltünk tőle, az bizonyos... És amit egyikünk sem mert soha hangosan kimondani: sajnáltuk...

Kegyetlenül egyszerű hely volt egyébként Ras el Ma légióerőd. Elátkozott hely, elátkozott emberekkel. Itt volt az 50 éves De Sagre hadnagy, a légió legöregebb hadnagya, rézorrú, pókhasú ördög. Mondják, valaha a spanyol királyság legjobb

ágyúszakértője volt... Mi száműzte ide a halálos
 homok forró birodalmába, most már huszadik esz-
 tendéje, erődről erődre, azzal az ijedtszemű, kőmo-
 solyú japán asszonnyal, aki esténként megmossa a
 lábát, énekel neki, ha álmatlanul hánykolódik és
 szombatonként megborotválja?!... Vagy mi van
 Zumpf káplárral, a tömzsi, karikalábú kis ham-
 burgival, aki a legvadabb öszvért is egyedül meg-
 patkolja, holott tíz év előtt a lübecki szemkliniká-
 nak legbiztosabb kezű operátorja volt?! Vagy mi-
 ként és hol szakadt meg Szmirnoffban, a hajdani
 kaukázusi hercegben az élet ösztöne és hajolt a
 halál felé, amit 14-ik éve hiába keres Spanyol-
 Marokkó sziklasivatagaiban és a Szahara tikkasztó
 poklában? Vagy miért nem ejtett Szvendrop, az
 oszlói még egyetlen szót sem szolgálaton kívül im-
 már kilencedik esztendéje? Miért utasít vissza
 McKeel az edinburgi minden kitüntetést és előlép-
 tetést, mondják, pedig testőrhadnagy volt valaha

Olvasza az

ANTENNA

képes rádió hetilapot

A legfrissebb rádiós híryanag, a legteljesebb műsor
 és a legjobb műszaki közlemények

ára csak

6 fillér

 Mindenütt kapható

a Buckingham-palotában és galambösz üstöke minden véres rohamnál legelől lobog?!

Miért és miért, ismét kérdések, amiknek legtöbbször nem is lehet már feleletet adni. Miért csorbultak ki életek, hajoltak el utak, a férfiasság utolsó mentsvára, az Idegen Légió felé, ahol az elhibázott mult felett lehet szélnek tárt szívvel menetelni a halálba...!?

MÁSODIK FEJEZET

Petróleum.

A légsavarnagyságú ventilátor sebesen forog a parancsnok íróasztala fölött. Az ablak mellett az udvaron életűnt számárka baktat körbe-körbe; ő a ventilátor motorja. Maszatos arab süvölvény nógatja.

Az erőd urai közül négyen ülnek az asztal körül. Diaz kapitány, De Sagre hadnagy, Murat doktor, Muda őrmester. Délután négy óra. Diaz felém int

— Szabó... Tegyen papírt a gépbe. Három másolattal... — aztán az őrmester felé fordul. — A fiú bejöhethet.

Az őrmester feláll, az ajtóhoz megy, kiordít. Fürge, ijedtszemű arab surran a szobába. Muda becsukja mögötte az ajtót. Az arab már az íróasztal előtt áll, katonás feszességgel.

— No Brailo, igaz? — kérdi Diaz izgatottan.

— Igaz, kapitány... Petróleum...

— Beszéljen... De előbb vegye le azt a mas-

karát és üljön le... Iszik valamit?

— Köszönöm... — biccent az arab és egy

rántással lesöpri fejéről turbánját. Most ismerék rá, Francesco Brailo, a korzikai áll az asztal előtt tizennégy arab nyelvjárás tökéletes ismerője, az azuadi terület legügyesebb kéme. Nem tartozik szorosan egyik erődhöz sem; a melillai parancsnokság utasításait követi, de nem egyszer egyenesen a hadügyminisztérium jelöli ki útirányát. Őrmesteri rangja van, miniszterelnöki jövedelemmel.

— Anizst töltsön kapitány. Sok vízzel, — mondja Brailo, leül, egy hajtással kiüríti a kitöltött italt, megnyalja a száját és úgy mondja — Petróleum.

— Ez baj, — gondolja Murat doktor, de nem mondja ki — hányan fognak emiatt megint a fűbe harapni... És a lusták borzadásával gondol az ezzel kapcsolatban reá váró munkára.

— N'Ahneték tudnak valamit?

— Semmit.

— Nem történtek fűrészek?

— Nem.

— Hát akkor? — A kapitány hangja kissé csalódottan csengett.

— Módot nyujtottam magamnak arra, hogy átnézzem Ericson tanár följegyzéseit — mosolygott Brailo kissé szemtelenül. — Ericson eddig sohasem tévedett... Ha ő azt mondja, hogy Safumban petróleum van, arra nyugodtan mérget lehet venni.

— Hol van most a tanár és mik a tervei?

— Ericson elhagyta Safumot és velem együtt

esatlakozott s Ras el Ma-i karavánhoz; én azonban otthagytam őket, így félnap előnyöm van... Ericsonnak ezidőben kell megérkeznie. Az a tervem, hogy itt várja meg vállalatának utasításait, hogy megkösse a megállapodást a N'Ahnet sejjkel.

— Számítása szerint meddig tarthat ez?

— Négy-öt hétig...

— Hm... — a kapitány fölállt és hosszú léptekkel kezdte mérni a szobát, majd hirtelen megtorpant. — Hm... akkor legföljebb négy héten belül el kell foglalnunk Safumot.

De Sagre hadnagy kivette szájából éjfeketeszivarját.

— A világtörténelem legnagyobb ostobasága volt a riffháború után Safumot független emírségnek meghagyni... — böfögte morogva.

— Bekebelezés esetén a franciáknak kellett volna átengedni — magyarázta Murat doktor — így a Gyarmatügyiben inkább a humanitère hivatkoztak és meghagyták Safumot N'Ahnetéknek... Meg aztán annak idején nem is lett volna sok értelme... Pár tetves falu, vörös kősvatag ölén... a baráti Spanyolország szomszédságában nyugodtabbak is voltak N'Ahneték, mint lettek volna az elnyomó Spanyolország alatt. Most azonban evvel a petróleummal természetesen merőben más a helyzet... A köztársaságnak szinte létkérdése e területen a korlátlan olaj-utánpótlás.

— Négy héten belül meg kell hódítani Safumot... — morogta maga elé Diaz — különben...

— Ráteszik a kezüket az amerikaiak...

— A franciák... N'Ahnet ravasz fickó, ki tűnően kamatoztatja a két gyarmati érdekeltség közötti állandó feszültséget... Azonkívül a Népszövetségnél is képviselteti magát — Amerika által...

— Nehéz dió — szívtá a fogát De Sagre.

— Puha ügy — fontorgott Braillo finnyásan.
— csak piszkos... Mi, kapitány?

— Az, — bólintott Diaz és kiköpött. — Következik a mindenkor bevált örök angol séma: fölbolygatni a színes népséget, leöletni velük pár fehéret, aztán jön az igazságát kereső nagyhatalom megtorlása... A területet megszálljuk... egy darabig diplomáciai feszültség... aztán — kiigazítás a térképeken... Muda, küldje be a rádiótisztet. Egyenesen a Gyarmatügybe táviratozunk... mi, Braillo?

— Jó. A válasz nem kétséges, kapitány...
Össze is szedheti már a húsz emberét.

— De Sagre ez magára vár — intett Diaz a vén kapitány felé — ahogy szoktuk, csak ügyesen. Hetvenszázalék salak, a többit az önként jelentkezőkből... Smirnoff majd vezetheti őket... Ez egyszer nem igen jön vissza élve... Ikhref, Laffa és Tefedaret erődökkel állandó összeköttetést kell fenntartanunk... Tefedaret majd repülőkkal támogat... A Szahara petróleuma csak Spanyolországgá lehet!...

A napfényverte főtér felől ismerős láрма hal-

latszott. Hajcsárok kiabálása, tevék böffögése, szamarak nyikkanása, gyerekserег éktelen zsivajgása, elharapott parancszavak csutkái röpködtek felénk.

Megérkezett a Ras el Ma-i karaván.

Mindnyájan az ablakhoz léptünk, onnan néz-
tünk az örökké festői látványt.

— O, Ericson! — morogta Murat doktor és egy vászonruhás, vörösszakállú óriásra mutatott, aki egérszínű dromedárja mellett, sereg málhás tevé, szamar és öszvér között pózna karjaival hadonászva ordítózott a hajcsárok vezetőjével.

— Furcsa fickó — mosolygott szigorúan Diaz kapitány — az ilyenfajta kutatók...

Hirtelen elhallgatott, a szája még keményebb lett.

— Brailo... — morogta kínosan —, ki az a nő?... Nézze csak...

— Nő? — húzta föl a szemöldökét a keszeg kis olasz kém. — Nő? Nem jött velünk egyetlen nő sem...

— Nem... — mondta üresen Diaz és érezni lehetett a hangján, hogy esze a világ másik végén járhat. — Nem jött magukkal egyetlen nő sem, és most mégis itt van...

Mereven mutatott egy díszesen kantározott tevére, amely éppen letérdelt és pompás nyereg-sátorából, karcsú, kecses alak lépett a földre. Arcát nem lehetett látni; sűrű, könnyű fátyol borította, mely sisakjáról egészen derekáig omlott.

— Miféle nő ez? — ordított fel Diaz váratlanul és elkapta Brailo vállait.

Az olasz kelletlenül tűrte.

— Legyen eszénél, kapitány — dünnyögte főtottan —, biztosan azóta csatlakozott a karavánhoz, amióta én elhagytam... Valami őrült Globetrotter lehet... nem is értem magát.

Diaz eleresztette az olaszt és zavartan motyogta:

— Pillanatra azt hittem, valami ismerős, aki... az ember idegei gumit érnek ebben a forró pokolban... — végigsimított a homlokán. — Kérem, hagyjanak magunkra... megszövegezem a táviratokat... este látjuk egymást.

Brailoék kimentek. Diaz valósággal leroskadt a székbe. Aztán rámnézett.

— Szabó, maga is siessen avval a jegyzőkönyvvel... szeretném gyorsan átnézni... ma este be akarok rúgni, Szabó...

— Igenis... — hagytam rá mereven és ujjaim gépiesen lötték a papirosra a betűk sortűzét. A szokásos berúgás még jó két nap múlva esedékes csak — gondoltam — és már be akar rúgni? Mi lelte ezt az embert?

Vállat vonok... Elvégre mi közöm hozzá? És lázasan gépelek tovább, mint mindennap hetedik éve már a Ras el Mai parancsnoki irodában... Hét év alatt a negyedik parancsnokot szolgálva pusztítom a papirost és a gépszalagot.

Ó, hányszor elátkoztam már hét év alatt az aktákat és jegyzőkönyveket! Csak ír, ír, ír az

ember, mint egy motor. Olykor észbontó marhaságokat kényszerítenek a papíromra, de az türelmesen lapul meg a végtelen körmondatok alatt, a céltalan viták és holdkóros indítványoktól lehengerelve... Csak én lázadok még néha, én: Juan Szabó, az 1221-es. De az is már csak annyi, hogy olykor megreped a papíros görcsbe szorított öklömben... ha arra gondolok, hogy többet írtam e hét év alatt, mint Shakespeare, Jókai és Dumas együttvéve... és miért? Hogy háromnegyedévtizednyi munkám eredménye ott porosodjon a pince polcain és egy szép napon az arab mézeskalácsos csomagolja gyanúsízű portékáját az avult jegyzőkönyvek lapjaiba... Ó, hol vagy már Juan Szabó, nevető Jánoska, víg fickó, aki voltál, szalmahajú, izmos, tószemű garázda? Hol vannak a régi álmok, a régi fiúk, a Dunapart, a Tisza Kálmán-tér?! Hol a könnyű ligeti séták lenghúsú lányokkal?... Hol a Körút a százezer lámpájával, a szívekben zakatoló hogyishívják. ami egykor torokon ragadott és messze kilökött régi világod békésen forgó tengelyétől?!... Hős akartál lenni, nagytorkú kalandor, belerúgni a világba, hogy kiforduljon aranyos gyomra!... Afrika, kincses Egyiptom! Vérgőz, aranyláz... De már Cadixnál kifogyott a pénzed és... Aztán szép lassan zsebre tett mindent a spanyol légió... a kutyafegyelem... A rummal fűtött szuronvrohamok és ágyúk vérhűtő bögése helyett azonban csak az írógépet kattogtatod, esőverte közönnyel... Bizony elment az idő, beleírtad a lelkedet, a csikorgó

lobogásodat a pokoli jegyzőkönyvekbe s hajdan lázadó, kerge véred helyén, gyanítom, másolótinta csörgedez...

Negyvenkétéves, lomha számár vagyok. A toll már szürke a fejemben. Bizony elbokáztak fölöttem azok az évek, amik még meghozhatták volna az egyetlen, ami betöltheti a magányos férfi lelkét és értelmet adhat az életének: a kalandot... a Nagy, Kalandot...

Lusta leszek lassan és feledékeny, az ánisz-pálinkához fordulok mind gyakrabban és régi kis kocsmákról ábrándozom odaát a Ferencvárosban...

Kicsavarom a gépből a papírt, szétszedem a másolatokat és szó nélkül odateszem Diaz elé. Az rámnéz, bólint, kinyitja asztala fiókját és az egész paksamétát belesöpri.

— Mára hagyja abba Szabó...

— Köszönöm...

— Nem kísérne el a kantinba?

— Parancsára...

Ma este másodszor ütközöm meg. Mi az? Diaz tizenhat hónapja áll az erőd élén, de ilyen közeledő hangot még senkivel szemben sem használt. Hangjában félő kisfiúk szepegése bujkál, akik nem mernek egyedül kimenni a sötét folyosóra...

A nap búcsúzott az ég peremén; a forró, fehér falak meleg narancsszínben lángoltak. A kurtak körül fátyolos arab asszonyok csevegtek, félmeztelen berber lányok ringatták gömbölyű csípőiket, karcsú korszókat egyensúlyozva gyapjas fejü-

kön... A minaret erkélyén széttárt karokkal kezdett üvöltözni Abdi imám, a tüdőbajos müezzín... A piroslámpás házak utcájában rikoltottak a furlók és zümmögtek a dobok... A sült kecskehús párája szállt a lacikonyhák felől... bömbölt a gramofon, kávé, étel, henna és dohányillat keveredett a tevék, emberek, por és sercegő faggyú nehéz szagával... Denevéreket, kóbor kutyákat és fekete lyeslábú mesemondókat alig győztük kikerülni... Valami fölerősített lobogó zsongás lüktetett az afrikai estében, számunkra mégis nyugodt volt a kép, mert megszokott volt, szinte a béke olajába mártva...

— Két ánizs! — könyökölt Diaz a kantin bádognáltjára. — Nekem víz nélkül...

Megittuk. Azután még egyet és még egyet. Aztán megint.

— Ügy — nézett maga elé a kapitány, aztán hirtelen a csapos felé fordult. — Adjon ide egy üveg zöldet. — Az abszintre mutatott.

Mocskocs, arab kölyök furakodott be a katonák között. Egyenesen hozzánk jött és meghúztatta Diaz kabátujját.

— Szahib, — vigyorgott a kölyök — Muhamed ibn Mahtumlari küldött a fürdőből... kér, hogy ma este tiszteld meg szerény hajlékát. — Diaz arcán már harsogott a szeszüzelt vérszíne, de szempillantás alatt kifutott minden szín a bőre alól. Darabig szinte szélütötten bámult maga elé, aztán megrázta a fejét.

— Nem megyek — mormogta. — Nem megyek... érted? — Mereven nézte a kisleányt, hirtelen fölkapta és megrázta. A gyerek dermedten szépegett. Diaz ellódította, aztán utána szórt egy csomó aprópénzt. Nem, sehogyan sem értettem. Az ivóban tartózkodók furcsa pillantásokkal húzódtak el tőlünk.

— Mondja, Szabó — nézett rám a kapitány, kis idő múlva — mondja... de ne hazudjon... Öregasszony vagyok én?

— Nem, kapitány... Ön talpig férfi. érényével és hibáival.

— Köszönöm... Jöjjön... Elmegyünk Matumlarri fürdőjébe.

HARMADIK FEJEZET

Az asszony

Muhamed Ibn Mahtumlari maga alá húzott lábakkal ült a kis fürdő bejáratában. Húsos jobb-jával, villogó, fekete szakállát simogatta, balkeze-vel tömzsi pénzesládáján dobolt. Mikor meglátott bennünket, örvendő buzgalommal földig hajolt, jobbkézével gyorsan érintve szívét, száját és homlokát. (Ami a szívemben, az a számon, ami számon, az a fejemben.)

— Allah növessze meg az árnyékod árnyékát is, hős kapitány... Az én házam a te házad, az én kecském a te kecskéd...

— Hivattál, effendi...

— Ma jött valaki a karavánnal és nálam szállt meg, sahib. Az ő nevében hivattalak... Menj fel az asszonyok lépcsőjén, a második szobában találod a szeráj fölött...

Diaz arca se jót, se rosszat nem mutatott.

— Jöjjön, Szabó.

Átvergődtünk a párás falak mellett, ahol keskeny matrácokon fürdőik után pihenő igazhitűek zsúfolódnak ócska pamukpokrócokba burkolózva.

A csarnok közepén szökökút csobogott, a keleti sarokban gyékényszőnyegen karcsú férfi végezte tornagyakorlatnak is beillő esti imáját.

— Csak ő lehet... — morogta Diaz, miközben felkapaszkodtunk a valószínűtlenül magas majolika lépcsőfokokon és bizonytalanul nézett vissza a gőzre, fürdős gyerekekre, pokrócokra és föl-föl-parázsló pipákra.

A szobában, ahova beléptünk, párnákkal rakott alacsony padok húzódtak a falak mellett, a sarokban kávéfőző kemence állott, alacsony részasztal, ezen gyertyacsonk égett. Háttal nekünk mint a civilizáció egyedüli képviselője hintaszék állott. Édes cigarettafüst úszott a levegőben és könnyű ábráillat. Nem láttunk senkit.

— Jó estét... — köszönt Diaz. Hangja szorongó volt, furcsán fátyolos. Arca a lobogó gyertyafénynél penészesen sápadtnak tűnt.

— Jó estét — mondta még egyszer, megkapaszkodott az ajtófélfában és jobbkeze görcsösen markolászott a revolvere után.

— Jó estét Lor... — hallottunk most egy hangot. Bársonyos, mély és forró női hang volt, aminek hallatára kiszárad minden férfitörök, — Csukja be kérem az ajtót.

Diaz gépiesen behúzta az ajtót. Szája mellett görcsösen rángatózott egy barázda. Nem értettem.

A hintaszékben megmozdult valaki. Aztán lassan fölemelkedett egy karcsú alak és felénk fordult.

— Á, kedves... hogy van Lorenzo Diaz? —
mosolygott és társam felé nyujtotta a kezét.

Milyen kéz volt ez, milyen száj és micsoda szemek... Uristen! O, én még láttam annakidején Vera Alexandrovnát a marseillei „Paradis“-ban, akiért a fél garnizon fejbepukkantotta magát... láttam Aguimezben félvér tangolitákat, akik egyetlen táncukkal forradalmakat indítottak el... Csodálkozószemű dizőzőket hallottam suttogni, akiknek a „mon petit“-jére megállt a szív és lángba borult a levegő a csillagokig... Lehet, az egy százgyertya tette, a furesa illatú cigaretta, az ámbra, vagy Diaz beteges rémülete; a kánpadon is csak azt mondhattam volna, hogy ennél a nőnél szebbet, izgatóbbat és lenyűgözőbbet nem láttam életemben... Zártnyakú fekete selyemköntös volt rajta, a haja lehetett barna is, szőke is...

Diaz nézte a feléje nyujtott kezét, amely fehéren izzott a homályban, mint egy eltévedt virágszirom, — de nem nyúlt feléje. Inkább, ha lehet, még görcsösebben szorongatta zsebében a revolvérét, aztán fulladtan kérdezte:

— Minek jött utánam, Marja Petrovna, vagy Rose Vernon, vagy Grete Herrgoss, vagy Lady Ange Willdehorst — már ordított — vagy Senora Juanita Xinenez, vagy... minek jött ide?... Megint utánam?... minek?

— Nem maga után jöttem Lor... — mondta csendesesen a soknevű hölgy. — De megtudtam, hogy maga itt van és nem bírtam ellentállani a

csábításnak, hogy meglássam magát... Egyébként szólítson Maynak, mint Borkumban... Emlékszik?

Ugy mondta ezt az „emlékszik”-et, hogy egyszerűen vörös szirup lett körülöttem a levegő és a halántékom kidagadt, mint két dió. De Diaz sápadtsága egy pillanatig sem engedett. Hangjában a gyávaság hangossága rikácsolt.

— Jó. Mondjuk May... nagyon kérem, ne keresztezze még egyszer az útjaimat... most én beszélek... én beszélek! — már toporzékolt — ha még egyszer visszaél ezzel a pokoli bénaságommal, ami mindannyiszor elfog a maga közelében, ha még egyszer... én nem tudom... én elpusztítom magát May... elég volt tizenkét évig... nem bírom tovább...

— Mi volt elég tizenkét évig, Lor? — May fölházt a kigyózó szemöldökét. — Én nem tehetek róla, hogy tizenkét évig állandóan félreértett...

— Hagyjuk... Emlékezzen csak a pendzsabi rajah repülőgépekre, a haiderabadi navab gyors-tűzelő ágyúira, Milles kapitány eltűnésére... Persival Green hadnagy öngyilkosságára... Az iraki szerződésre, amely eltűnt Aldon őrnagy tarsolyából... Vér, öngyilkosság, orgyilok, árulás, zendülés kísért minden útját, May... ráadásul engem is tönkretett... Emlékszik Singaporera?

A különös asszony mosolygott.

— Furcsák maguk, férfiak, Lor. Mindig a rosszra emlékeznek... Az egész élet egy kúsza álom... Nem gondolt még erre, Lor? Ki szeret

csunya álmokra gondolni? A sötét gondolatok öregítenek... És melyik asszony szeret öregedni? Magára én csak egyféleképpen tudok gondolni... Mikor ott álltunk a lángvörös poinsettiák mellett, ott Borkumban és maga... maga... És én simogattam a haját, Lor és... lám ott Borkumban...

— És másnap eltűntek az annami olajszerződések.

— De nem magától! Különben is piszkos üzlet volt... Mindig derülök, valahányszor azt mondják, hogy mi, nők, nem valók vagyunk az üzlethez, pedig... lám akkor is én teljesítettem hívebbem a kötelességemet; maguknak őrizni kellett volna a szerződéseket, nekem megszerezni. En megbiztatóbbnak bizonyultam nő létemre...

— Minden hódolatom az öné May... — Diaz enyhén meghajolt, az arca kissé kiszínesedett. — Most azonban, ha szabad kérdezni, miért jött Ras el Maba?

— Szabad. A safumi petróleumért...

Diaz meglepetten fütytyentett.

— Ugy? Szóval már tudja?

— Természetesen.

Csönd.

— Jó. Le fogom csukadni.

— Nem fog Lor... Sokkal lojálisabb ellenfelek ismerem... Különben most nem is vagyunk ellenfelek! Lorenzo Diaz sohasem dolgozott bugris eszközökkel. Szégyelem magamat maga helyett, amiért ilyen jutott az eszébe.

— Lefogom csukatni — ismétli Diaz makacsul s mereven bámulja a padlót. Csönd. Aztán hirtelen: — Amerikai, francia, olasz, vagy angol részről bízták meg?

May elnevette magát. Olyan volt, ez a nevetés, hogy gondolákat és virágkosarakat láttam uszni tőle a hintaszék körül.

— Igaza van Lor... maga előtt úgysem sokáig titkolózhatnék... tényleg: a franciák fizették idáig az utiköltségemet. Itt azonban kedvezőbb ajánlatot kaptam. Most Portugália érdekeiért vetem latba fölbecsülhetetlen képességeimet, illetve Portugáliának szállítom Safumot, szőröstől, bőrostól, sejkéstől, olajostól...

— Olyan biztos a dolgában?

— Ezideig mindig végigmentem a kijelölt úton.

— Tudta, hogy én itt vagyok?

— Nem. Itt tudtam meg a fürdőben.

— Jó. Végeredményben mindegy. Nekem sem lehetnek maga előtt sokáig titkaim. A safumi olaj Spanyolországé lesz. — Kis csönd. — Én magam megyek érte: Lorenzo Diaz!

— Komolyan mondja? — az asszony szemének bársonytükrét egyszerre összetöri a rémület. — Lor! — sikoltja. — Hogyan képzei, az Isten áldja meg?! Nem úszhatja meg élve. És élni kell, Lor!...

— Honnan tudja, hogy élni akarok? Sok fogom és okom nincs hozzá... Maga tudja leg-

jobban, hogy mit jelentettem és annakidején Lawrence ezredesnek, miként nyilatkozott felőlem az alkirály... Ragyogó pálya állt előttem! De ott kellett hagynom mindent... — Diaz előre lép, görcsösen megkapaszkodik a levegőben, úgy ordítja. — Mert szerelmes lettem egy kémnőbe!... — Aztán egyszerre csendes lesz a hangja és fáradt. — Ha tudná, mennyire kikoptam önmagamból... Nyolc év a légióban... ezer halállal szemben May... és itt állok és nincsen senkim... Egy világ bajától fő olykor a fejem és nincs egy rossz kutyám, amit megsímogathatnék, nincs egy zug, amire azt mondhatnám: az enyém...

Csönd. A gyertyacsonk fuldokolva lobog. May, a tőszemű asszony egészen odalép társamhoz és vállára teszi a kezét. Az félig sírva felnyög. Szemében könnyörgés van, düh és a megrugdosott kutyák alázata. Micsoda vész, irtózatot párba jehetett végig e két ember között a világnak mindkét féltekéjén! Az Intelligence Service egykori tisztje és a nemzetközi kalandornő között!... Micsoda sanda labdázása a sorsnak, hogy ez a két ember mindig gáncsot vetni kényszerül egymásnak!... Nézem Diaz döbbent arcát; mintha magam bújnék meg elfakult bőrében: tudom, szerettem ezt a furcsa asszonyt az életénél is jobban, halálosan. Még fülemben cseng a tőszemű May kétségbeesett féltő sikolya... ó, May is minden poklon, harcra és józantalan bukdácsoláson keresztül minden gondjával, idegével ott él ennek a hajótörött férfinek az életében.

— Lorenzo Diaz — kezdi most May, valami szeppent iskoláslányossággal a hangjában. — Lor... nézzen meg jól engemet... A szemem körül szarkalábak vannak... Osz hajszálaimat festetem... 34 éves vagyok Lor és nagyon fáradt... Amit az előbb mondott, kutyábul érzem, mint bárki a világon... Kérem nevesse!... Olyan jól esne, ha megint nevetni hallanám, Lor, mégha engem nevetne is ki. A nagy May-t, amiért félek. Mert már félek Lor... gondoltam még eljövök ide, megcsinálom ezt az utolsó nagy lépést az életembe és akkor... igen kimondom... akkor megkeresem magát és megkérem, felejtse el mindent és gondoljon Borkumra.

— Miért színészkedik? — kérdi Diaz durván. — Hisz annyi pénze van!... annyi! Ha fáradt és fél, miért jön ide, ebbe a sárga pokolba tolvajkodni? A vére viszi rá May, az átkozott vére!... A nyakamat akarja kitekerni...

— Nem, — mondja May szomorúan, — szegény vagyok Lor, mint maga .. mindenemet elvesztettem Sanghai ostrománál... és nem tudnék szegényen élni... Inkább a halál ..

— Szeretném elhinni May, — bolint Diaz, — de most vállaltam valamit és azt véghez is viszem... és mindenkit, aki megakadályoz benne, ártalmatlanná teszek.

— Lor... az édesanyja emlékére kérem, ne menjen... bizzon... ne, ne bennem: a Sorsban, a Véletlenben... Lor, még élnie kell...

— Katona vagyok elsősorban — Diaz kihúzta

magát, homlokán kisímult a bőr, mereven elnézett az asszony mellett — May, ebben a fészekben én vagyok minden! Megvannak hozzá az eszközeim, hogy magát itt tartsam e falak között. Nem akarom megnehezíteni az életét, szabadon mozoghat a városban, de figyelmeztetem, minden lépését figyelik és az első szökési kísérletre nem leszek hajlandó a legcsekélyebb elnézésre sem... keresztülviszem, amire vállalkoztam!

— Ez az utolsó szava, Lor!

— A legutolsó. Jóéjszakát!...

NEGYEDIK FEJEZET

*Verekedés. Egy teve és néhány okirat
gazdát cserél.*

— Nézze Szabó — mondja Diaz, mikor le-
érünk az utcára és befordulunk a kantin felé ve-
zető sikátorba — nézze Szabó a férfit az asszony,
teszi azzá, ami. Hogy most itt állok evvel a ha-
tálos vállalkozással a szívemben, ez az asszony az
oka. May. — Legyintett. — Most fölkeressük
Ericson... aztán reggel útnak indulunk.

Baktattunk az éjsötét utcán, sovány macskák
és patkányok óvakodtak el az utunkból.

A moshé mögött jártunk, a házfalak egészen
összeszűkültek, mint egy bedagadt torok... Tiszta
csönd volt, amit csak valami halk sepegés piz-
kított be, ami a hátunk mögül hallatszott... Fő-
löttünk háremrácsok és még följebb csillagok és
csillagok...

Hirtelen borzalmas lökést érzek a mellemen,
Diaz fojtottan ordít.

— Hasaljon le...

Szó nélkül elvágódom... Fejem felett tompa

pengéssel csapódik a falhoz egy nehéz kés, aztán még egy... a szemközt levő fal megmozdul, nyüzsgő árnyakkal telik meg a tenyérnyi köz, iszonyú ütést kapok a combomra, aztán nagy súly zuhan rám, mintha százkarú szörnyeteg ölelésében vergődnek... Rettentő erőfeszítéssel rázom le magamról támadóimat, a falnak támaszkodom és vaktában lövöm előre az öklömet... Csontzene és szörnyű ordítás támad nyomában... Egy test nekem vágódik, fölkapom és teljes erővel bele-vágom a semmibe.

— Csak a fejét, Szabó — hallom mellettem Diaz szuszogó hangját — ne eressze közel magához őket... mondhatom, jó helyet választottak ki... hiii, kutyák...

Tompa dörrenés... Diaz revolverének felvilágító fényében pillanatra látom a kis sikátort. Fél-tucat hatalmas arab nyüzsgő körülöttünk, egyik hirtelen a gyomrához kap, Diaz egymásután süti el pisztolyát. Valószínűtlen közelségből hangzik föl az őrző szipja és a közeledő futólépések erősödő zaja, s mikor fél perc múlva bevilágít a sikátorba az őrzővezető káplár kézilámpája, már egy lélek sincs körülöttünk.

— Megsebesült Szabó? — töröli Diaz gőzölgő homlokát.

— Nem... azt hiszem nem... bár a karom erősen...

— Az ördögbe, szerencse, hogy időben elő tudtam kaparni az agyúmat, különben... Drága a

petróleum a Szaharában és fene mód olcsó az emberélet...

— Vajjon kinek dolgozhattak?

— Mindegy... Ugyis csak kostoló — aztán odaszólt a járőr vezetőjének. — Cabras, maradjanak mellettünk; a Nagy Szerájba megyünk, Ericson tanárhoz...

A Nagy Szeráj udvarán alvó állatok szuszogtak. A trágyával táplált tűz fojtó füstje nehezítette a lélegzést. Egyenesen az emeletre vezető falépcsőhöz tartottunk... A küszöbön két marcona askari ült, hosszúcsövű puskájukat térdük közé fogva.

— Hé — kiáltott rájuk Diaz — tán elotródnátok az útból!?

— Nem tehetjük Sahib — rázta szomorúan a fejét az idősebb és tovább kérődzte bételét.

— Tán nem tudjátok ki vagyok?

— Tudjuk, Sahib — mondta a soványabbik; úgy nézett ki, mintegy turbános bontófésű — Allah után te vagy a legnagyobb úr Ras el Maban. Csak hogy mi mostan nálad is nagyobb urat szolgálunk — Amerikát!

— No, majd mindjárt szolgáltok ti egy olyan urat, aki nálam is, meg a ti uratoknál, de még tán Allahnál is hatalmasabb! Ezt ni! — Diaz kivette revolverét és ráfogta a két askarira. — No, mozgás, tetvesek, mert belétek lövök!

A két testőr morogva föltápáskodott.

— Sahib — morogta közben az egyik — ha

mindenáron be akarsz menni az amerikai effendi-
hez, legalább azt várd meg, amíg a látogatója
elmegy. — Bizalmas mentegetéssel még hozzá-
tette: — Egy sahíba van nála...

Diaz fölordított.

— Egy hölgy? Mikor ment be az a hölgy?

— Talán öt perccel ezelőtt sahíba.

— Biztos, hogy nem ment el?

— Sahíba, — az askari sértődötten emelte fel
a fejét. — Minek nézed te Abd el Mehaye ben Ju-
szuf ibn Ali Szeladzsi askarit, aki éberebb a saká-
nál és a szeme élesebb a keselyű szeménél?

— Tuloknak! — biccentett Diaz és valósággal
repült fölfelé a lépcsőn... A szemben levő ajtó
alól világosság szűrődött, a kapitány egyetlen rú-
gással benyomta; revolvere jobbjában csillogott.
Egyszerre ugrottunk be a küszöbön. A lengő ajtó-
szárny okozta szélvonattól fellobogott a kis olaj-
pilács és még kísértetiesebbé tette a szemben ülő
vörösszakállú óriás kétségbeesett arcát.

— Ericson tanár! — kiáltott rá Diaz.

— Én vagyok... — nyögött az amerikai.

— Egy hölgy van Önnél?

— Volt... — kínos sóhaj.

— Már nincs itt?

— Amint láthatja... — dühös morgás.

— Mit keresett itt?

— Engem összekötözött és kirabolt...

Csak most láttuk, hogy a tanár a karosszéke-
hez van kötözve, körülötte összehányt, széttúrt ira-

tok, rajztekercek, kibontott ládák, föltépett sző-
kok. A szobában enyhe chlorethyl-szag terjengett,

— Az Istenért beszéljen — üvöltötte Diaz
eszelősen és megrázta az óriás vállát.

— Mit beszéljek sokat? Safumban végeztem
kutatásokat és bizonyos dolgok kiaknázására meg-
állapodásokat kötöttem N'Ahmed sejjkel... Visz-
szafelé jövet csatlakozott karavánunkhoz egy
hölgy... Barátságot kötöttünk... Tíz perccel ez-
előtt felkeresett, elkábitott és elvitte a szerződés-
seket... Akar még valami tudni?

— Nem...

— Akkor vágja el a köteleimet, mert...
mert... Hé, hallja! Hova rohan? A nyakára kül-
döm a konzulomat...

Többet nem hallottunk. Diaz kiugrott az aj-
tón, én utána, belökött egy rácsot, végigvágatott
egy zárt verandán, amelynek a végén tágratépett
ablakon bebámult a hideg hold. Mélyen kihajolt
az utca fölé, aztán halkan szitkolódní kezdett.

— Persze... így már értem. — Avval átlen-
dült a párkányon és eltűnt előlem. Még vissza-
kiáltott. — Jöjjön utánam, Szabó...

Az ablakhoz erősítve kötél ereszkedett le a
földre, szó nélkül elkaptam és lecsúztam Diaz
után.

— Maga még nem ismeri ezt a nőt! — jajdult
fel Diaz odalenn. Mikor mellé értem, izgatottan
topogott, jobbra-balra kémlelt a holdfényvetített
árnyékos sarkok felé.

Balra zsákutca ásfított; szó nélkül jobbra fordultunk tehát és futni kezdtünk.

— Most az egyszer emberére akadt May! — morogta maga elé Diaz...

A sikátor kanyargott, rohantunk vagy öt percig; akkor kibukkantunk az északi kapu elé. Feltűzött szuronyal posztolt előtte Mab káplár.

— Hé Mab! — állt meg lihegve Diaz. — Nem látott egy asszonyt erre futni.

— Tevén?

— Ördögöt tevén... Európai asszony volt... aki...

— Nem, nem láttam kapitány...

— Miért, tevén látott valakit?

— Az imént jött a Nagy Szeráf felől egy kabil asszony szürke dromedáron... Az ön írását mutatta kapitány... hisz anélkül nem mehetett volna ki a kapun ilyen késői órában...

— Az én írással?! Barom! — Diaz valóssággal habzott. — Mikor volt az?

— Sokat mondok, három perce...

Diaz már futott is föl a falba vágott lépcsőn a széles vályogbástyára.

— Nézze Szabó... ott megy — mutatott remegő kézzel a távoli homokdombok felé, amelyek között most tünt el egy vágató teve imbolygo alakja... — szerencsénk, hogy holdfény van, így gondolhatunk az üldözésre... hanem amíg tevét kerítünk beletelik negyedóra... Safum határa pedig legfeljebb két óra... Ott aztán már üthetjük

a nyomát... Egyetlen állat van Ras el Mahan, amelyik behozhatja ezt az előnyt.

— Mahtumlari dromedárja, a Rassa...

Az. Előre Szabó Mahtumlárihoz!...

Eleredtünk a fürdő felé.

— Pokolian dolgozik ez az asszony, mi Szabó?

— zihált Lor menetközben. — O már tudta, amit Brailo sem tudott, hogy Ericson már leszerződött N'Ahnnettel. Azáltal, hogy ellopta a tanártól a szerződéseket, rábírhajta Safum urát azoknak megtagadására, egy előnyösebb ajánlat kelvéért.

— Ha önagyságát most elcsípjük — vetettem közbe, — és az amerikai szerződések a mi kezünkbe kerülnek, mi ültetjük két szék közé Amerikát és Portugáliát is és mi szerződünk N'Ahnnettel sokkal olcsóbban és vér nélkül...

— Soha — rázta a fejét Diaz, — nem jól ismeri Safum urát. Spanyolországgal és Franciaországgal nem köt szerződést és igaza van; én sem kötnék az ő helyében. Az annyit jelent, mint ha országát már el is foglalták volna.

Mahtumlári fürdőjében javában foly az élet. A kövér fürdős meglepetten nézett végig zihált alakunkon. Riadtan makogta.

— Az én házam a te házad, az én kecském...

— A tevéd kell, Muhamed, a Rassa, de most mindjárt...

— Rassa? — húzta fel Mahtumlári sima szemöldökét és visszanyert keleti közönyével tette hozzá: — Nincs nekem Rassa nevű tevé, sahí,

— Ne idéetlenkedj... az ördögbe, minden másodperc drága... nem bánom Rassa, vagy nem Rassa, lefoglalom azt a szürke dromedárodát, amelyik a leggyorsabb ezer kilométer körzetben...

— Igen sahib, ez a teve a Rassa és jól tudod, az enyém — volt.

— Volt? Hisz ma reggel még...

— Ma reggel még igen... Ma este adtam el sahib.

— Kinek?

— Annak a sahibának, aki magához hivatott...

— Disznó! — ordította Diaz a legnagyobb sértést, amivel igazhitűt illetni lehet.

Kint álltunk a csillagos ég alatt. Diaz hirtelen szótlan lett és szomorú. Csöndben mentünk egymás mellett, az erőd kapujában szembefordult velem.

— Holnap elmegyek Safumba — egyedül...

— Egyedül?... — valami forró érzés hirtelen torkonragad és nagy darabokban szaggatja föl bennem a vágyakat, mint szűz gyepet az ekevas... Messziről, talán éppen onnan, ahol a csodálatos asszony nógatja pompás hátságát, a félelmetes sivatagban elindul a szél, láthatatlan homokszemek kavarnak, tépik a bőrünket, könnyet fakasztanak a szemünkbe... Igen, elindul a szél és lassan meglebbenti a rúdján ernyedten lecsüngő zászlót... A zászlót... meglengeti, csapkodja, rövid csattanásokkal, amelyek különös világba korbácsolják a férfilelkeket... nézem a zászlót... várj, veled megyek Lorenzo Diaz, kilépek melléd a szélbe a

jegyzőkönyvek és írógépszalag mellől. Hadd ártassam meg a lelkemet egy férfias szédület mámorában, ha kell először és utoljára...

Rekedt a hangom a megilletődéstől, ahogy ki mondom:

— Vigyen magával, kapitány...

— Magát, Szabó? — csodálkozik Diaz — no? Hm... Én nem bánom... hanem aztán... mindenestre köszönöm, köszönöm, Szabó. Most menjen, feküdjön le, hajnali négyre jelentkezik nálam...

ÖTÖDIK FEJEZET

Számum.

Fél öt. Diaz irodájában ül; félelmetesen nagy pohár feketék gőzölögnek előttünk.

— Remélem sokkal simábban megy minden, mint ahogy gondoljuk, — búcsúzik Diaz, — majd módját ejtjük, hogy N'Ahnet sejtet okos szóval rábírnjuk.

— Örülnék, ha igaza volna kapitány, — véli De Sagre hadnagy, s nagy darabot harap le fekete szivarjából, — bár nehezen tudom elképzelni, hogyan fogja csinálni... Legrosszabb esetben megmarad Amerika mellett, aki a Népszövetségnél is képviseli, de nekünk nem enged egy cukorka üzletet se nyitni a területén, nemhogy az egész bányajogot eladná Spanyolországának.

— Safum petróleuma pedig a Köztársaságé lesz! — makacskodik Diaz.

— Jó — De Sagre vállalt von, — aztán még egyre figyelmeztetem. Az az asszony, aki innen átmegy, átkozottul csinos... És N'Ahnet nem volna vérbeli arab, ha nem helyezné mindenek elé a női kiválóságokat...

— Mit akar ezzel mondani, hadnagy? — Diaz hangja csaknem sértő.

De Sagre vállat vont.

— Semmit... — mondta csendesesen és kibámult az éjsötét hajnalba — nézze, 52 éves vagyok és hadnagy. Valaha a régi királyságban kevesen értettek úgy az ágyúkhöz, mint én... Aztán jött egy asszony...

Diaz kényszeredetten fölállt.

— Tehát, ismétlem, De Sagre, ha három napon belül nem jönnek vissza, induljanak meg... Jöjjön Szabó!

Az udvaron már ott térdelt két dromedárunk. Barátságos bőfögéssel nyujtották hátra görbe nyakukat, mikor nyergükbe ülünk.

— Reglak... reglak... biztattuk a tevéket, mire azok fölemelkedtek és csendes ringással elindultak délnyugat felé...

Óráink félnyolcat mutattak, mikor hirtelen feljött a nap, a fagyos hajnalt minden átmenet nélkül fölváltotta az embertelen hőség, az éjszakát a vakító nappal.

— Mindjárt elérjük Safum határát — mutatott Diaz az egyik homokdomb mögül hirtelen elének bukkanó magas póznára, melynek tetején hatalmas dögkeselyű gubbasztott. A pózna köalapba ágyazva meredt az égnek, az oszlop egyik oldalán a spanyol címer, a másikon arab írásjelekkel ellátott tábla állt. Köröskörül változatlan egy-

formasággal terült el a sivatag hepehupás, lisztfinom homoktengere, mely a legkisebb szélmozgásra megindult, kavarni kezdett a hőségtől hullámzó levegőben.

— Igen, ez a határ — fogta meg Diaz a pónát, mire a tetején ülő kesélyű rekedten csérogott és fölborzolta tollát. — De Safum tulajdonképpen csak ott kezdődik a sziklák között, — mutatott a látóhatár peremén húzódó csipkés hegyhátára. — Kevés európai fordult meg a sziklafészekben levő falvakban, amik, mondják, olyan régiek, mint maga az emberiség... Azt is beszélnek, hogy N'Ahnet sejk csodás palotában lakik a hegyek belsejében, megközelíthetetlen rejteken. Látni nem látta senki, így nem is igen hiszek az ilyen ezeregyéjszakában... Bár valójában érdekes ember a sejk, Európában is járt, helyén van az esze. Erre legjobb példa, hogy Amerikával képviselteti magát a Népszövetségben... Egy bizonyos: érdekes feladat előtt állunk...

A nap lassan a fejünk fölé kúszott.

— Mindjárt dél van, — pillantott karórájára Diaz. — Pihenőhely után nézünk...

Ekkor, mint valami titkos parancsszóra, meg-rázkódtak alattunk a tevék; ijedten rángatták a fejüket, összevissza bőfögtek, aztán földreeresztett, kinyújtott nyakkal vágatni kezdtek... Mintegy félmérföldnyire tőlünk kopasz, vörös sziklák meredtek ki a homokból, a tevék arra igyekeztek.

— Talán még elérjük a sziklákat — ordított

Diaz —, bizza magát a tevéjére és burkolja be a fejét. Talán...

Többet nem hallottam, mert már zengett a levegő, vágató, forró szél csapott a homokra, nagy, táncoló tölcséreket szakított belőle; a nap elé vörös köd ereszkedett, s a levegő sűrű lett a milliárdnyi homokszemtől, amik befúródtak a bőrünk alá, a golycon, zubbonyon, sapkáinkon keresztül... Nyugatról pedig ijesztő gyorsasággal, ordítva, viháncoló sikítással, harsogó nyögéssel rohant felénk az égigérő vörös homokfal...

Utolért bennünket a Szahara legnagyobb veszedeleme a Számum...

A tevék pedig egyenesen szemberohantak a közeledő homokfalnak... Csodálatos ösztönük vezette a pompás hátságokat a sziklák felé; egyedül ezek nyújthattak védelmet a biztos halál ellen... Vágtat a fal és vágatnak a tevék, köztünk a szikla félig már homok alatt... már nem látok semmit... a szél ordít, úgy érzem, harapófogóval tépik a dobhártyámat és mintha százezer tűt fúrnának a bőröm alá... egyszerre megtorpan a rohanás. A teve fölbukott, itt a vég — gondolom még utoljára s ösztönösen ráhúzódok az állat testére, szinte belebújok a rámszabadult forró, mindenhova behatoló homok elől...

A szívem egy utolsót dobban a torkomban, aztán rámszakad a fekete semmi...

HATODIK FEJEZET

Sakk.

Mikor kinyitom a szememet, fényes, csodálkozó szempár mered rám, két ragyogó fogsor csillan felém. Göndör haj, rézkarikák, tarka szoknya, suhogó tollhegyező, tükrök, bőrpárnák, rézedénevek, a falakon pompás fegyverek.

A csokoládébőrű félmeztelen berber lány föláll és hozzám lép.

— Jól érzed magad, sahib? — kérdi tört spanyolsággal.

— Hol vagyok? — ülök föl a hencseren, amin fekszem.

— Ez Dzsebel Matam, N'Ahnet sejk palotája.

— Mióta vagyok itt?

— Tegnap este hoztak ide, sahib, a dicső sejk portyázó emberei... a számum lepett meg benneteket... Most mindjárt vége lesz a napnak...

— Mi van a társammal?

— Nyugodjon meg, — hangzott föl mögöttem Diaz hangja.

Meglepetten fordultam hátra. Keskeny, vasrácsos ablaknál állt Diaz, háttal nekem. Hófehér

burnusz volt rajta, arabszabású szattyáncipő, a fején könnyű turbán.

— Hogy érzi magát? — kérdezte anélkül, hogy megfordult volna.

— Megjárja...

— No, akkor igyon abból a csodateából, ami ott van az orra előtt... Jó keserű, de rendbejön tőle... Aztán ha felöltözött, átmegyünk a sejkhez... hivatalosak vagyunk hozzá estére.

A szomszédos fürdőszoba minden képzeletet fölülmulóan fényűző volt. Vörös márványmedencéjében langyos, illatosított víz csabogott ezüst oroszlánok torkából. A falak mentén bíborkerevetek húzódtak, az ablakok színes kristályán lágy, tarka sugarakban ömlött be a lemenő nap fénye. A berber rabszolganő előbb durva faháncsal dörzsölt végig, majd illatos olajokkal kent be, aztán az odakészített arab ruhákra mutatott

— Öltözz fel, Sahib.

— Hol vannak az én ruháim?

— Fatma nem látta őket — rázta fejét a lány és hűsös szája kedves vigyorgásra húzódott.

Visszamentem a szobába; Diaz alacsony asztalka mellett ült. Előtte sakktábla

— Nem tart velem? — vetette felém.

Furcsának találtam az ötletet, de nem tiltakoztam. Az asztalkához húztam egy párnát és bültem.

— A lóval léptem, mondta — maga következik.

Keresztül átlóztam a táblát a futómmal.
— Sekk.

Ráhajolt a táblára, egy parasztot húzott a királyné és a futó közé. Közben ezt mondta:

— Azt hiszem, az utolsó sakkjátszma életünkben... — Aztán gyorsan hozzátette: — Vigyázzon, ne beszéljen hangosan, figyelnek.

Éreztem, hogy elsápadok, de azért kiléptem a bástyával.

— Sakk... (Ha holnap nem megyünk haza, De Sagre hadnagy bemasiroz Safumba...)

— Ne lépjen lóval, mert lecserélem... (De közben számum pusztított és a ruháink eltűntek... gondolkozzék!)

Reszketett a kezem. Fölálltam.

— Ne haragudjon, nincs hangulatom tovább játszani... Szeretnék kissé körülnézni.

— Kérem... — Diaz is fölállt és az ablakra mutatott — innen gyönyörű kilátás nyílik a..

A rácshoz léptem és kinéztem. A „gyönyörű” kilátástól kissé elállt a lélegzetem. Az ablak alatt feke én tátongó széles szakadék ásított, köröskörül, metelen vörös sziklák. Szemben egy lapos kőpárkányon állt egy arab harcos, lábhoz eresztett puskával.

— Csinos, mi? — vigyorgott Diaz.

— Kedélyes... — vállat vontam. Akkor inkább ide a kertbe, — intettem a szoba ajtaján át látható sötétzöld akantuszok és óriáskelyhű daturák felé.

— Ahogy gondolja... En is most jöttem onnan...

Elindultam az ajtó felé, de ki már nem léphettem rajta, mert szinte velem egyidőben lépett az ajtónyílásba egy hatalmas arab, lövésre kényszerítve a puskával... Komolyan ingatta a fejét, mire visszaléptem.

— Szíves vendéglátás...

A kis Fatma surrant be.

— Sahib... N'Ahnet sejk vár benneteket...

Az arab eltűnt a küszöbről, de ahogy kiléptünk a folyosóra, utánunk szegődött; az első sarokon egy szikkadt lövész csatlakozott hozzá.

HETEDIK FEJEZET

N'Ahnet lakomája.

Az ebédlőterem ajtaját nehéz szőnyegek fedték, a sarkokban ezüst füstölőedények, közepén kis szökőkút, körülötte kerek asztalokon a legpompásabb ételek, italok, gyümölcsök és csemegék... Mintha Párizs legelőkelőbb éttermébe léptünk volna. A terem négy sarkában, mint mozdulatlan kerubok, puskás arabok álltak. Komoly, idősebb arab férfi jött elénk, mélyen meghajolt, úgy mondta.

— A sejk elnézésteket kéri, sahíb, azonnal fogadástokra siet...

— Várunk — biccentett Diaz hidegen, aztán hirtelen elsápadt. Távolról női kacagás szűrődött hozzánk.

— May... — motyogta tikkadtan — May...

A szemben levő függöny meglibbent és belépett May, a tószemű asszony; nehéz, égszínkék selyem sába simult királynői alakjára, szabadon hagyva vállait... A selymen gyémántcsillagok szikráztak. Mögötte keskenyarcú, őszülő arab férfi kőzeledett; egyszerű hófehér burnuszát remekbekészült öv szorította derekához.

May abbahagyta a kacagást, ahogy meglátott minket, hűvösen biccentett és megállt. Az arab férfi előrelépett és meghajolt.

— Üdvözlöm vendégeimet szerény hajlékomban... Mi már különben ismerjük egymást, Diaz kapitány — mondta tökéletes spanyolsággal. — A hölgyel is találkoztak az urak, úgy tudom...

— Futólag... mosolygott kényszeredetten Diaz.

— Foglaljanak helyet szerény asztalomnál...

A sejk tapsolt. Kamasz fiúk kézmosócsöbreket hordtak körül, utána a megrakott tálcákat kínálták véget nem érő bőségben.

N'Ahnet, Safum sejkjének lakomája kezdetét vette.

— Szép időnk van, kapitány — hallatta May dallamos hangját.

— Tegnap annál kutyább volt — dörmögte Diaz.

— Ugy hírlik, számos áldozata van a tegnapi viharoknak... — aggodalmaskodott a tőszemű aszszony...

— És még lesz néhány, — állapította meg szárazon Diaz.

A sejk beleszúrta a villáját egy szelet mazsolás kecskehúsba.

— Az kizárólag a leendő áldozatok magatartásán múlik, — mondta könnyedén és furcsa mosollyal pillantott felénk.

— Ez biztató, — nyúlt Diaz egy mohás osztriga után, mely csillogott a jégtől. A sejk meg-

nedvesítette ajkait az előtte álló hideg teával. Hangja minden átmenet nélkül kemény lett, szeme összeszűkülött, úgy mondta.

— A tegnapi számumot tekintve, önök tulajdonképpen halottaknak számítanak, kapitány.

— Ezzel ruháinkat, fegyvereinket és tevéinket tekintve... értem... szűrte szárazon Diaz.

— Igen. Az önök keresésére indulók két ember és két teve lerágott csontjait találják meg a sivatagban, körülöttük a maguk holmijával és marakodó sakálókkal...

— Én is így gondoltam... — biccentett a kapitány. — Ezért fokozottan érdekes lesz megbízatásom keresztülvitele...

N'Ahnet cizellált, ezüst gyümölcsnyárssal tányérjára szedett néhány üvegesen csillogó datolyát, nagy gonddal bontotta le magjáról a szálkás, mézédés csemegét.

— Megbízása?... No? — mondta közben majdnem szórakozottan, anélkül, hogy felpillantott volna. — Érdekes... Magam is kíváncsi vagyok...

— Kérem... kíváncsiságát módomban áll ki-elégíteni... — Diaz szem tágranyílt és gyermekes őszinteséget sugárzott. — Safumban, tudomásom szerint, petroléumot találtak... Erre Spanyolország igényt tart. Ezért vagyok itt.

N'Ahnet szájába vett egy szem datolyát és csendesen megszólalt.

— Ha nem tudnám, hogy kicsoda ön kap-

tány — válaszolt — mosolyognom kellene a naivságán... így csak a nagyképűségén derülök... Ön nagyon jól tudja, hogy Safumot inkább látnám a tenger fenekén, mint spanyol fenhatóság alatt... és — emelte fel hangját — semmitől sem riadok vissza, hogy ezt elkerüljem. Safum emírség, amelynek Allah végtelen kegyelméből sejkje lehetek, az arab függetlenség egyik utolsó bátyja a fekete kontinensen... A próféta zászlaját szolgálja férfainak minden csepp vérével, minden csepp homokjával, aranyával és gyémántjával...

— Arany és gyémánt? — nézett föl Diaz.

— Évszázadok óta ontják magukból a safumi bányák... Ön egyébként az első európai, kapitány, akinek felfedtem Safum nagy titkát...

— Könnyelműség...

— Egyáltalában nem. Hisz e titok rövidesen sirba száll önnel... Ezen, sajnos, nem tudok változtatni...

— Ne is fárassza magát... — Diaz egy hamvas gránátalmát tett a tányérjára. — Ön ki nek szánta tehát a petróleumot?

— Természetesen Amerikának...

— Azt hittem, Portugáliától kedvezőbb ajánlatot kapott — hajolt meg Diaz könnyedén May felé.

A sejk mosolygott.

— Safum függetlenségét egyedül Amerika biztosíthatja. Ezért engedem át nekik a koncessziót és nem pénzért, mint azt Portugália — szá-

raz mosoly May felé — gondolta. Ön persze, kedves Portugália, azt hitte, hogy „itt néhány tetves sivatagi rabló“ őrzi őseinek csontjait, akikben pár ezer peso megcsörgetése eláztatja az utolsó ellenállást is, ami még egyenesen tartja gerincüket szabadság, haza, függetlenség és egyéb szentimentális szólamok szolgálatában... Sajnos, tévedett, kedves Portugália.

— Tartoztam egy úttal az ördögnek — dünyögte May és türelmetlen ránc jelent meg a homlokán.

— Ó, bocsásson meg. — készségeskedett a házigazda —, ne értsen félre, a legnagyobb kitüntetés, hogy házam vendégeként tisztelhetem... Tovább megyek: ezennel megkérem, hogy legyen a vendégem — örökre.

May elsápadt és ajkába harapott.

— Végtelen megtisztelő, de... — ilyesmit mormolt. Nem mertem társamra nézni, csak a kezét láttam magam mellett az asztalon, hosszú, keskeny ujjait, amelyekkel éppen egy nehéz kristálykelyhet fogott át. Mély, ólmos csönd állt fölöttünk, aztán halk csörrenés, a pohárra fonódó ujjak között összeroppant az üveg, a barna portói bor szétfolyt az abroszon, sűrítve a Diaz kezéből kicsorgó vérrel.

— Kis baleset... — húzta el a száját N'Ahnet.

Az asztallap éleset dördült a rácsapódó véres ököltől. Diaz falfehéren felugrik, a nehéz szék el-

dől. mögötte, nem ismerek rá, magából kikelve ordítja, valósággal rikácsol.

— Mi?... Mit akar a hölgyel?

— Ó... — a sejk idegrázó szenvtelenséggel mélyet szippantott cigarettájából — egyszerűen anektálom Portugáliát.

Diaz felhördül.

— Milyen jogon?

— Milyen jogon? — a sejk hangja is éles, mint a sás, eddig közömbös pillantása hirtelen izzásba jön, vékony öklével nágyott csap a levegőbe és fölugrik. — Milyen jogon? Az erősebb jogán... Vagy, ha úgy tetszik az erősebb férfi jogán!

Mély csend. A sarokban álló arab lövészek alig észrevehető mozdulattal lejjebb eresztik pus-kájuk csövét. Diaz és N'Ahnnet összeszorított száj-jal, vacogó idegekkel néznek egymással farkas-szemet. Nem fogoly és kényúr áll szemben e má-zsás másodpercben; a recsegő fogcsikorgatás és tompa lihegés mögött, az ősidők óta örök harc örök ellenfelei vájják egymásba tekintetüket: a két, párjáért küzdő férfi. May dermedten ül. Me-reven nézi a két embert, de szemének ijedt bogara mögül a fölajzott kíváncsiság szikrái pattognak: az örök asszony alázatos szédületével figyeli az érte folyó küzdelmet.

— Az erősebb férfi én vagyok — lihegi végül Diaz.

— Milyen alapon... — kacag fel dühösen a sejk.

— Mert az asszony engem szeret... —

Csend. N'Ahnét szája megvonaglik.

— Akkor mégis én vagyok az erősebb —
mondta kegyetlenül —, mert en el tudom venni
tőled.

— A hatalmaddal élhetsz csak vissza! A hó-
héraidat uszítod rám, mert egyedül gyáva sakál
vagy!

N'Ahnét rettentő kinnal uralkodik magán.
Hangja rekedt suttogás.

— Pojáca! Tán kiálljak veled egy szál
kardra? Halálra marassam magam veled, mint a
sarokba szorított kutyával? Itt a sivatag tör-
vényei uralkodnak: az erősebb mindennél.

N'Ahnét hátralép, tapsol és kiált valamit. A
sarkokból elindulnak a lövészek, egyenesen felénk,
két szemben levő ajtón is feltűnnek fegyveres
szolgák.

— A játék véget ért, Diaz, — csattan a sejk
hangja.

A gyűrű szűkül. A rákusztatottak vannak
vagy tízen, görnyedt sompolygással közelednek.
May behúnyja a szemét... Én föltápászkodom,
furcsa szédülettel nézek szembe a közlekedők ko-
nok tekintetével. Diaz kábultan simít végig gö-
zölő homlokán és ránéz a sejkre.

— N'Ahnét! A sivatag törvénye ez is: sze-
met-szemért, fogat-fogért.

Ezt mondja Diaz egy homokdomb unalmával,
aztán, mintha villám járná végig a testét, meg-

rázkódik, előrelendül a sejk felé, rettentő recsenést hallok, mintha valaki térdén gallyat tördelne: Diaz köökle ott ül N'Ahnét álla alatt, a sejk szeme csodálkozva fölakad, időtlenül hadar egyet balkarjával, aztán ráborul az asztalra...

— Szabó! Szemet szemért... — harsogja

Diaz. Nehéz szantálfazsámolyt emel magasra és legközelebbi támadói közé zúdítja. Recsegés, szitok, Diaz balkezeiben égő kandalábert csóvál, jobb-jával széket ragad... A támadók, mint morgó sakálók rontanak előre... az egyik lövész célba vesz... N'Ahnét fölemeli véres fejét. Elve elfogni... — morogja és visszazuhan... mintha az égből jönne, hatalmas test zuhan rám, vállamba vájja rettentő ujjait... mindketten a földre zuhanunk, hirtelen éber leszek, az életőszlön magasra ágaskodik bennem, öklömmel teljes erőmmel támadom fölémhajló arcába sujtok... Tompa nyögés, a karok szorítása enged, egy rúgás, már ta'pon vagyok...

— Megyek, kapitány! — ordítom Diaz felé, aki egy oszlopnak támaszkodva méri hatalmas csapásait a fűrtszerűen rajta csüngő színes fókókra. — Megyek!... — Egy szék repül, még egy... Ketten rámrontanak, eléjük borítom az asztalt... Az egyik elvágódik, széles görbe kardja nagy ívben repül a lábam elé, villámgyorsan felkapom... már vágok is... Szikkadtképi aszkar koponyája megnyílik, mint egy eltiport dió... — Megyek! — A balkezemben is kard van már... Diaz rettentőt ordít, hatalmas rántással kitepi maga-

támadóinak gyűrűjéből, mellém szökik, kirántja a balkezemből a kardot... hátunkat egymásnak vetjük ott a terem közepén, egymásnak támasztott háttal osztjuk rettentő csapásainkat... Ó, pokoli mulatság... fertelmesen, kegyetlenül férfias játék... a padló sikos a vértől... az egyik asztal lángot vetett a rádobott gyertyatartótól, vagy öten a földön fekszenek... úgy dolgozunk, mint a gépek... a vérengzés mámora üli meg agyunkat, szinte nem is látjuk, hogy N'Ahnet kívánszorog, hogy Mayt elhurcolták, nem is halljuk a különös sípjelet, amire egyszerre visszahúzódnak támadóink és amikor észrevevesszük, hogy a fáradtságtól részegen kaszáljuk a semmit, valahonnan nagy kerítőháló zuhan a fejünkre, földhöz szegez, ugyanakkor megnyílnak az ajtók és vagy harmincan rohannak ránk... Véres, mocskos gombolyag vagyunk harminc kegyetlen martalócz kezében, rugdalásra szánt kóclabda...

NYOLCADIK FEJEZET.

Galamb és sólyom.

Második napja néztük a csillagokat a Safumi sziklavár toronybörtönéből, vaskosaras ablakrácsai mögül. Ruhánk rongyokban állt, véres, megdagadt tagjaink sajogtak. Szűk cellánk tetejére ráfeküdt a nap; így hajnaltól alkonyatig valósággal bugyborékkolt a levegő az alacsony mennyezet alatt, a hirtelen lezuhanó éjszaka pedig föltámasztotta a dermesztő sivatagi hideget; álmatlanul, vacogva topogtuk át az éjszakát. Napjában egyszer dohos reszelt-tésztát és egy korsó vizet hozott két állig fegyveres vigyorgó aszkari, megvizsgálták bilincseinket, az öklömnyi láncszemeket, amik karpereceinket a falbaágyazott vasgyűrűkkel kötötték össze. Jó mélyen alattunk, a széles bástyafalon fegyveres örök váltották egymást. A falon túl égigérő sziklák meredtek, lomha keselyűknek és fürge sasoknak szolgálva fészekrakóhelyül.

— Mi lesz? — kérdeztem harmadik nap hajnalán, tán már vagy ezredszer. — Mi lesz velünk, kapitány?

— Fél? — kérdezte Diaz halkan, anélkül, hogy rámnézne.

— Nem! — őszintén mondtam. — Szeretnék még élni... Egészséges vagyok; iszonyodom a haláltól...

— Én az élettől...

Mintha sötét pincébe hirtelen villanyt kattan-tanak, olyan egyszerre lesz világos; a nap arasznyit ugrik a szemhatár fölé; az imént meg jeges cellában már széles gyűrűket vet a hőség.

— Nézzel! — kiált föl hirtelen Diaz és a lila égre mutat. Magasan fölöttünk, mint apró, lebegő vitorla, nyílegycenesen száll egy fehér galamb. Egyenletes, gyors szárnycsapásai tisztán hallatszának a csendes reggelben.

— Galamb — mondom és nem értem Diaz izgatottságát. De mindjárt megértem. A sziklák árnyékából szürke sólyom fúródik galamb után. A puszkagolyó sebességével vág eléje, visszafordítja, alákerül, szorítja, hajtja még följebb és följebb... a galamb pihegve emelkedik, csapkod... látszik, már nem sokáig bírja... a sólyom hirtelen áldozata fölé csap, utánakan... néhány toll repül... hóhér és áldozat most a zuhanó kő fokozódó sebességével leszorított szárnyakkal hullik alá, mint két sima orsó... aztán a zuhanás sugara megbomlik, a galamb kétségbeesetten vet egy cselező bukfencet, de a sólyom könnyedén követi s váratlanul oldalt szorítja egyenesen torony-szobánk rácsához. Diaz halkan felkiált, villám-

gyorsan kinyúl és berántja a megtépett, halálravált madarat. A sólyom idegesen sikoltva, párszor elcsap az ablak előtt, aztán gyors merüléssel elszáll.

Diaz fogja a pihegő galambot.

— Ahogy gondoltam, — mondja, — posta-galamb Ras el Ma erődből. — Mutat a galamb ballábán lévő gyűrűre.

— Isten ujja... — morgom meghatottan.

Diaz lehasít ingéből egy keskeny sávot s felsértve egyik sebét, vérével írja rá a gyocsra:

„Safum foglyai vagyunk. S. O. S. Diaz.”

A lemenő nap utolsó sugarainak fényénél eresztjük útjára a kis postást. A kipihent, felfrisült galamb fölsiklik a magasba, pillanatig tájolva kering, aztán nyílegyenesen veszi az irányt északkeletenk, Ras el Ma felé, a szabadulás felé...

— Ha jól megy, holnap estére itt vannak a felmentők...

KILENCEDIK FEJEZET.

Utolsó dal.

Két éjszaka múlik el és két nap... és semmi. Kiegett szemmel kémleljük az eget, repülőgép után, fényszóró után... hiába. Második napszállat után megnyílik az ajtó, fáklyafénnyel telik meg a szűk cella. Három fegyveres nyomul be, szó nélkül eloldják láncokat, közrefognak s megindulunk lefelé a toronyból. Kis udvaron vágunk át, széles kőcsipkekorlátos folyosókon, tágas termekben; pálmákkal díszített kis előcsarnokban kötiünk ki. Valahonnan zenészó szűrődik; zengora vagy hárfa és arab hegedű hangfoszlányai...

Ráncosképű vénasszony sántikál elénk, néhány szót vált vezetőnkkel, aztán int, mire a falak mellől lándzsás nubiaiak lépnek elő, gyermeketegen bamba tekintetük közömbösen pislákol püffedt arcukból; homlokukra a háremőrök csillagjele tetoválva.

— A háremben vagyunk — mondom izgatottan.

Eddigi kísérőink visszavonulnak. A nubiaiak

szó nélkül megindulnak velünk a szemben levő függöny felé.

Hatalmas káprázatos pompájú terembe lépünk. A csillogó mozaik-padlót a művészi majolikaoszlopok valóságos erdeje köti össze a menyezettel. Középen óriási vízmedence, amit egész sereg szökőkút táplál. Félmeztelen fiúcskák hatalmas füstölőket lóbálnak, amiknek mákonyos párája kékes pásztákban úszik a levegőben, a rejtett világítótestek köré fonódva s behúzódva a falak félhomályos fülkéibe... Ragyogó tollú madarak csattognak rikácsolva a fejünk fölül, halk léptű sziámi macskák surrannak el lábunk előtt. Kis emelvényen öt vak zenész fujja, pengeti, ütögeti sipjét, hegedűjét és vékony kályhacsőszerű dobját... nagy rézharikákon vakkanó majmok lóbálják magukat... az egész, kusza, ködösfényű zsongás, úgy hat a belsőre, mint egy csodálatos álom, ami, ha egyszer meglátogatja az embert szürke életében...

És köröskörül mindenütt nők... heverőkön, vízben, a zene körül, a lépcsőkön ülve... fátylakban, bugyogókban, nehéz köntösökben és kivétel nélkül elfátyolozott arccal.

Ahogy végigmegyünk az oszlopok között véres, bílincses rongyosságunkban, a nők ijedten húzódnak félre, utat engedve a terem mélyén levő emelvényhez, amelyről N'Ahnnet sejk mosolyog felénk árfő tigrismosollyal. Mellette eperszínű bársonvköntőben, karcsu ró. Szorosan a szeme alatt elköttött fátyol, csak két szemét hagyja szabadon... a két szemet, melyek mélyek, mint a tó

és bogaruk pillanatra riadtan fölparázslík, ahogy megpillant minket.

— Allah hegyen irgalmas az igazhitűek ellenségeinek... — morogja a sejk, arcán merev a mosoly, mintha vashól öntötték volna. Diaz nem is néz a sejkre. Tekintete kábultan tapad a bársonyruhas asszonyra. Mereven, ügyetlenül meghajol.

— Jó estét, May... — motyogja, mint valami kisfiú, akit köszönésre kényszerítenek ismeretlen nagybácsik előtt.

A tőszemek lecsukódnak.

— Jó estét, Lor...

Diaz elnéz az asszony mellett.

— Maga itt, úgy látom...

— Jól látja, Lor... itt maradok... még élni akarok...

Diaz bólint.

— Ha helyesen következtetek, én pedig nem maradok életben... — mondja — különben is meg akarok halni...

Csőnd.

— Ez rövidesen teljesül is... — mondja aztán változatlan arccal N'Ahnet és közönyös hangon hozzáteszi — éppen ezért hívtam, kapitány... Halálravágyó férfiak ünnepélyes kivonulása az életből mindig jó példa harcosaink számára, akik amúgy sem félik a halált... és csak serkentőleg hathat rájuk halálfélelmük leküzdésében, ha egy általuk megvetett hitetlen zokszó nélkül hal meg a kínozócölöpön. Mert halálát kissé lassúnak ter-

vezem és szabadtéri előadás jellegűnek... remélem, számíthatok önre?

— Rendelkezésére állok... — mondja Diaz falfehéren — csak arra kérem, hogy a társammal szemben legyenek kíméletesek...

Kihúszom magam.

— Együtt jöttünk, kapitány... ugyanazon az úton... elgyütt is akarok elmenni önnel. Ugyanazon az úton.

— Ahogy gondolja... — Diaz hangja száraz, mint a fűrészpor, akkor kap csak egy kis színt, amikor ingerülten N'Ahnethez fordul. — Nem mondaná meg, sejk, hogy mit jelentsen ez a komédia? — mutat körül. — Minckellett épp ide jönnünk? Pozór...

— Félreért — int a sejk engesztelően —, ön holnap reggel elkezd meghalni... lehet, hogy el-tart két napig, három napig, amíg befejezi... A hóhéraim ügyesek és türelmesek. Mindegy... Szorosán véve tehát ez az utolsó éjszakája, ami az életből még az öné. És ezt az utolsó éjszakáját felejtethetlenné kívánom tenni... Nézzon körül: az ezeregyéjszaka minden bája, csodája és gyönyöre pompázik körülöttünk... válogathat ma este a legjobb italokban, a leginyesebb ételekben, a földkerekség legcsodásabb táncait fogja látni... Háremem legszebb rableányai édesítik meg utolsó óráit... Szeretném, ha megértene... a menekülésre ne is gondoljon; az utolsó reménye is...

A sejk tapsolt. Egy nubiai letakart tálat hozott eléje.

— Nézze, — lebbentette föl N'Ahnet a tálat borító kendőt. Harottirehér galamb feküdt a tálon, a Ras el Ma-i postagalambok gyűrűjével a lábán.

— A safumi lövészek golyója sohasem téveszt célt, — mondta a sejk szinte mentegetőzve.

Diaz arca mozdulatlan maradt.

— Balszerencse... — vont vállat.

— Tehát láthatja, hogy amit felajánlottam... Természetesen becsületszavukat kell adniok, hogy bilincs nélkül nem kísérelik meg a szökést.

— Nem áll módomban... Katonatiszt erre sohasem adja a szavát... Ellenben igenis szavamat adom, hogy az első adandó alkalommal megszököm...

— Ahogy gondolja, — N'Ahnet maga a megtestesült szolgálatkészség —, ez esetben, sajnos, kényelmetlenebb lesz... mert ajánlatomat fenn tartom... zenét, táncot, lakomát vagy rablányokat óhajtanak előbb?

Diaz lehunyja a szemét. A szája kissé megzándul. Aztán nagyon halkán mondja:

— Csak egy dalt kérek... Egyetlen egy dalt... Borkumban egyszer... egy benszülött zenekar... vörös poinzettiák nyíltak, valakinek fogtam a kezét... Van itt zongora?... Életem legszebb napja volt... Megérti úgy-e, sejk?... egyetlen rövid dalt... Egy halálbamenő utolsó kívánsága... — a kérlelhetetlen Diaz szinte siránkozva hebeg.

— Nem tudom, hogy zenészeim ismerik-e e dalt?...

Diaz mereven nézi a padlót, úgy ejti a szavakat.

— Van itt valaki, aki ismeri... és aki el tudja énekelni... May...

— Kérlem... — N'Ahnet föláll, arca hirtelen megmerevedik, hangja tompa és hideg... a szomszéd szobában áll a zongora... May el fogja énekelni a dalt.

May is föláll. Szeme furcsán csillog. Elindul, felrelibbent egy függönyt, megyünk utána. A sejk, mi ketten és három örünk. Vörös márvánnyal burkolt falak között hófehéren világít egy Steinway-zongora.

— Foglaljanak helyet, — int a sejk.

Leülünk a zongora mellé a párnás padra. A nubiaiak az ajtókhöz húzódnak... a sejk hátul marad a falnál. Az arca kemény, de rágja a száját... May a zongorához ül... Végigsimít a homlokán, két keskeny szíromkezét, fáradtan ejti a billentyűkre.

— Leveheti kérem a fátyolt az arcáról. — morogja N'Ahnet.

May megteszi. Kísértetiesen sápadt arc merül elő az elvont fátyol alól. Ránéz társamra, szomorú mosoly úszik keresztül az arcán, keze végigfut a billentyűkön... aztán halk, mély hangján énekelni kezdi.

— Szakad a zápor... s én állok a szélben...
és várlak a szélben... és várlak az éjben...

Szállnak a hangok, meleg, fáradt bűgással...
Diaz kétségbeesetten néz maga elé, szájának megtörő vonala mögül hangtalanul potyognak elő a szavak.

—... várlak az éjben...

May széttárt ujjai, mint vizen az elfáradt sirlányok, úgy ringanak a billentyűkön... a szemét le nem veszi egy falilámpáról.

— Nevedet kiáltom az úttalan ködben... —
énekli tovább és sápadt arcán végigfut egy nagy könnycsepp. — Ugy-e, erre vagy valahol kötöttem?...

Diaz halkán felnyög. A bilincs összezsugorul megránduló öklei fölött. A sejkre nézek; didergő gyűlölettel nézi a képet... Vonallá húzott szeméből a féltékenység zöld szikrái pattognak... A zongora mozog, mint téli fűzek hazai vizek mentén... És May énekel.

— Szakad a zápor... S csak állok a szélben... A hajam már fehér... S csak várlak az éjben... A szívem kihűlt... csak állok... csak várok..., hogy eljössz... s legalább a szemem lezáród...

Néhány elhaló futam, rövid disszonáns akord; olyan, mintha finom porcelláncsésze törik össze halk sikollyal. Utána csend. Szinte csilingel. A csendet N'Ahnet nehezen feltörő szava harapja ketté.

— Végezték... May?...

— Igen... köszönöm...

— Jó... Hm — a sejk furcsán vergődve felnevet.

— Romantika a siralomházban... Jó... Boldogan megy a halálba, Diaz kapitány?

Diaz nem felel. Mereven nézi a falilámpa lángját.

— Így is jó, — morog a sejk, aztán rikácsolva kiált rá a nubiaikra. — Vigyétek őket!

De még mielőtt azok megmozdulnának, May fölugrik és a zongora mögé szökik.

— Várj, sejk! — sikoltja. — Ha megölnöd őket, engem is megölsz... — Magasra lendíti a kezét, ujján megcsillan hatalmas gyűrűje. — Nézd ezt a gyűrűt az ujjamon! foglalatát a tenyerem felé fordítom... ez a gyűrű rögtönöző méreggel töltött... Csak össze kell zárnom a kezemet és máris!... Ha pedig valamelyikötök a legkisebb mozdulatot teszi, ez is bekövetkezik...

A sejk arca zölden izzik, mint a fáradt olaj.

— Mit akarsz? — üvölti. — Szabadon nem preszthetem őket...

— Te tudod... gondoskodj róluk valahogy... dolgoztasd őket, hordass vizet velük, vagy töress követ, de az életüket kíméld... az életüket...

Diaz feláll. Lázasan mosolyog.

— Nem kell — morogja —, köszönöm May, ne fáradjon... Nem akarok élni...

— Élni kell — kiáltja May és szemét le nem veszi a sejkről. — Nos, N'Ahnet? Ugy-e élni hagyja

őket? Itt maradok magának... Sejk... Feleljen!
A szolgálója leszek...

Csend.

— Jó — mondja aztán az arab, behunyja a szemét és mélyen meghajol. Titokzatos így, mint maga Allah. — Jó... mehetnek a bányába...

— Adja szavát, hogy nem lesz bántódásuk...

— Szavamat adom, hogy éppen olyan elbánásban lesz részük, mint a többi munkásnak... És most adja ide a gyűrűjét...

És May, öt világrész legcsodálatosabb asszonya, lehúzta a gyűrűt az ujjáról, csendes léptekkel a sejkhez vitte és térdelhajtva megcsókolta a kezét...

TIZEDIK FEJEZET.

A bánya.

A bánya bejárata a süvegalakú hegytetőre fűrt kút. Alig másfél méter átméretű kerek, merőleges kútna, oldalába vaskampók verve. Ez a létra. Ezen ereszkedünk le minden reggel háromszázhuszan, meztelen, megbilincselte szerencsétlenek sokszáz lányira a föld gyomrába és ott szétszívárgunk a szűk folyosókon, évszázados vájatokban, mint ahogy az itatásra cseppentett tinta szívódik szét a papíros hajszálcsövecskéin. Az ősi arab bánya aranyat rejt méhében: tán ezer esztendőnél is régebben művelik, ezer esztendőnél is régebb eszközökkel és kegyetlenséggel. Széles vasbilincs a bokákon és csuklókon, amit nehéz lánc köt össze; a boka-bilincset súlyos vaskörte nehezíti, amit járásközben görnyedten tartunk a kezünkben. Egyetlen szer számunk a rövidnyelű acélcsákány, amelyet megállás nélkül zúdítunk a sziklafalnak, a homlokunkra erősített gyertya világosságánál. Délben félórás pihenő, amíg a dohos, faggyús rizst befaljuk, aztán tovább. Isten irgalmazzon annak, aki megáll... Öreink, ezek a kölelkű sivatagi sakályok, mámoros

kegyetlenséggel eresztik bőrünkre rettentő korbácsaikat. . a halál leselkedik az éneklő szíjak mögött: aki elesik, s az első nőgatásra nem tud fölkelni, agyonkorbácsolják...

Háromszázhuszan, fogoly legionisták fejtjük a sziklát, hámozzuk elő évmilliós rejtekéből a sírga ördögöt, az aranyat, amelyhez az emberrel való találkozás első pillanatában már vér tapad, Aregdjebelben, a safumi halálbányában.

Háromszázhuszan vagyunk tehát elfogott legionisták, tisztetek, altisztetek, közlegények vegyesen a francia és spanyol légióból, mindnyájan tudjuk, hogy hat hónapnál egyikünk sem bírja tovább, második héten mindegyik köhög, hat hét mulva vért köp... Van, aki saját fejét loccsantja szét a sziklán, vagy zúzza be a bilincsével. Létszámapadás még sincs sohasem, N'Ahnet portyázói bőven gondoskodnak utánpótlásról, az üzem fennakadás nélkül folytatja rentabilis működését: a legolcsóbb tüzemanyagot használja: az emberi vért.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Összeesküvés.

A csillagok fénvesen ragyogtak felettünk; a magas kőfallal kerített szűk porondon éjszakázunk, vacogva, egymáshoz bújva a dermesztő hidegben. Néha egy-egy bilincs csörren, vagy öklendezve köhög valaki... Különben csönd, csak a fal tetején sübakoló örök egyforma léptei hallatszanak...

Ez a tizenhetedik éjszaka, hogy Areg djebel élő halottai vagyunk és a negyedik éjszaka, hogy Diaz nem alszik többet egy óránál. Én sem sokkal többet alszom, Dijkheer, a hajdani holland gumültetvényes meg éppenséggel semmit... Hatalmas óriás ez a Dijkheer, olyan két karja van, mint egy-egy iskolásgyerek, félelmetes pusztítószaktat viz végbe csákányával a hegy gyomrában... Öseember ez a hollandus, a gallérja mögé csúsztatja az álmatlan, tanácskozásokkal zsúfolt éjszakákat, nem látszik rajta a fáradtság legkisebb jele sem... Reggelenként könnyű, bőszt füttyöléssel vágja csákányát a sziklának, már nyolcadik hónapja lankadatlanul... Ő az egyetlen, akin nem fog ki Areg djebel pokla... mondom, négy napja

folyik a tanácskozás: a világ legelkeseredettebb rabjainak kétségbeesett összeesküvése.

Laposan összebújva sutorognak.

— Holnap... szóval holnap... — mormogja Díaz.

— Igen... — ez Dijkheer — nyavalya állna belénk... — káromkodik fojtottan — holnap nem érik meg az estét...

— Úgy legyen — bólint társam — szóval maga biztos a dolgában.

— Mint a napkeltében... Az ördögbe, ez tartotta bennem a lelket, több mint fél évig... ez, evvel a vízzel...

— E-ek szerint a déli pihenőkor...

— Várjon... Még egyszer elmondom... A déli pihenő alatt — mint azt jól tudják, — mindnyájunkat a Guezzam-tárrába hajtának, mint az egyetlen háromszáz embert begyűjtő helyre, míg az örök a Guezzam előtt levő Sessao-tárnába verődnek össze, ezáltal a kijárat és közénk ékelve magukat. A Guezzam-tárna évszázadok óta félbehagyott vaktárna, járatai összeomlottak. Senkisé tudja rajtam kívül, hogy van egyéb folyosója, amely megkerülve a Sessao-tárnát, közvetlenül a kijáratához torkollik. Ezek szerint, ha nem lennénk megbilincselve, dél alatt szépen megkerülhetnénk páran az örököt és eljuthatnánk a kijáratig. Ennek azonkívül, hogy kivihetetlen, semmi érte me sem volna, mert egyenesen a hegytető levő őrség karjaiba szaladnának. Innen csakis egységesen mehe-

tünk ki, hogy fölvehessük a küzdelmet az arab kutyákkal és, hogy legalább emberségesen haljunk meg. De ahhoz lent a bányában kell végezni az örökkel és bilincs nélkül kell fölkerülni...

Dijkheer kis szünetet tartott, aztán így folytatta.

— Ez volt a fölállított képletem már az első hónap után... de megoldásának kulcsa csak két hete van a kezemben.

— A víz — szólt közbe Diaz.

— Az. A Guezzam-tárnának a végéből nyílik egy félig elomlott folyosó. Tán kétszáz méteres az egész, a belső vége csupa elhordatlan törmelék. Itt kutattam egy délből vagy két hete, amikor, mint tudják — tán csak az őserdei fülemmel hallhatóan észleltem, hogy benn a sziklafalban víz folyik... Azóta minden délből faragok a sziklán, úgy, hogy most már néhány erőteljes csapás áttöri az elvékonyított sziklaréteget és a jelekből ítélve, borzalmas zúgással tör elő a víz, átrohan a Guezzam-tárnán és lezúdul a mélyebben levő Sessaoban tartózkodó örökre... Az örök egy része erre természetesen fel akar jönni a Guezzamba, hogy megnézze, mi történt, ezeket kellőképpen fogadni kell, csákánnyal és kőzapporral... Az örök nagyrésze valószínűleg egyenesen a kijáratnak rohan... ezt az utat kell eltorlaszolni néhányunknak, akik a Guezzamból a kijáratához torkolló folyosóhoz mennek... Ha kis szerencsénk van és a víz kellő erővel tör elő és tartani tudjuk magunkat, amíg a víz

ártalmatlanná teszi őreinket, akkor Isten legyen irgalmas N'Ahnetnek és a bandájának...

És a hajnali mozgólódásban megindult a sugdosás... Embertől, emberhez kúszták a hideg, kegyetlen parancsszavak: Van Welden követ hordat, Reboux zászlós, Milbank caporal, Sevoyü hadnagy és Linelli sergeant 40 emberrel tartja a Guezzam tárna bejáratát... Diaz kapitány és én húsz emberrel a Sessao tárna másik bejáratát fedezzük, de mihelyt a víz megindul, Lary őrmester 15 emberrel segítségünkre siet... ugyanakkor...

Éles kürtszó után kinyitják kamrájuk ajtaját s egyenként eresztik ki rajta a szerencsétleneket. A küszöbön mindegyik kap egy kovásztalan búzalepényt és pár korbácsütést. Sántikálva, a bilincsektől gúzsba görbülve vánszorgunk Areg Djebel lejáratahoz, közben majszolva a dohos lepényt... Négyen bennmaradnak a porondon; ezek nem kelnek fel többé. A magas falakon is áthallatszik a korbácsok puffogása és a szerencsétlenek halálhörzése. Megszokott kép, megszokott hangok, de ezen a napon még a legfásultabbak szemében is zavaros lázak ülnek, a fogak megcsikordulnak, a karomszerű öklök kétségbeesetten fogják a rövid csákánynyelet... Százezer kérdőjel feszíti a behorpadt mellkasokat: mi lesz? mi lesz?... Legtöbbje csendes, szepegő vággyal gondolja: ha legalább egy szebb halál békéjét hozná ez a mai nap?

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

A víz megindul.

Dél. Kiosztják az áporodott faggyus rizst. Éhségtől didergő gyomorral habzsolják a szerencsétlenek. Bal hónap alatt a csákány, jobbjukban a mocskos csajka. Így botorkálunk föl a Guessam tárnába. De Grioux hadnagy, hajdani bölcsészethallgató 30 emberrel rögtön elhelyezkedik, valószínűs sörényt alkot a Guessam és Sessao tárnák között. Az alattunk levő, kockázó, tereferelő örök nem láthatnak mögéjük, nem tudhatják, hogy a Guessam mélyén inszakasztó igyekezettel közel 200 halálbakészülő hordja a legősibb municiót; a követ. Percek alatt kétszer fordul meg a kétszáz ember, az éles szikladarabok garmadája áll De Grioux falazói mögött. Reboux zászlós és Milbank caporal is elindul 40 emberével a Dijkheer által felfedezett folyosón, hogy, ha kell, életük árán is megakadályozzák az őrség kitörését.

Dijkheer bent kongatja a falat az elomlott tárnanyílásban. Az ütések tompán döbbennek felénk, aztán elhallgatnak. Csönd. Aztán Dijkheer tántorgó léptekkel bukik elő a tárnanyílás torkolatánál, merő lucskok és víz.

— Meg van! — kiáltja fojtottan és lázasan int. — Előre, az ágyukhoz!

A vaktárna torkából jeges levegő csap ki, szaggatott, bugyborékoló hörgés, aztán piszkos tajtékokat hányva, megjelenik a víz. Gyorsan utat talál magának és pillanatok alatt előnti a tárnát, megakad a fülhalmozott kögátban és egyszerre arasznyira emelkedik. A Sessao tárnába csak szivárogva csörgedez egy kevés.

— Víz! — kiáltja az egyik ör és ijedten néz a falról leszivárgó erecskékre. — Víz!

Egyszerre talpon az őrség, fegyvereink felé merednek.

— Hé, kutyák! — kiált föl Ismail csausz, a félszemű, — mi van ott?

De Grioux 30 lázasszemű farkasa szótlanul néz vissza.

— Nem halljátok?

— Víz, — mondja De Grioux nyugodtan, — egy kis ivóvíz, számotokra... Az utolsó...

Ismail lő. De Grioux széttárt karokkal bukik arcára. De Dijkheer már a köveknél áll, két hatalmas csákányütéssel széttúrja a rögtönzött torlaszt, a víz bömbölve szökik előre, valóságos víz-esésként zúdul az örök pihenőhelyére... és nyomában már záporoz a kövek felhője... Percekig tart az egész. Alig néhány lövés hangzik... a feljárat felé igyekvőket Reboux és Milbank emberei tartóztatják kövel és csákánnyal... A két-

ségbeesett ellenállást felőrli, véres, fuldokló ca-
fattá szaggatja a két ősi tényező: a szabadsá-
gáért romboló víz és ember.

*

Aztán egész nap csattognak a csákányok:
sorra leverik egymás bilincseit az őreiktől meg-
szabadult lázadók, számszerint már csak 287-en...

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Diaz visszafordítja a tevét.

Este Dijkheer kúszik fel elsőnek a bányából. Kinn sötét van, mint egy nadrágzsebben; a bánya torkában négy közömbös fegyveres ólálkodik. Dijkheer görnyedve megy el mellettük, aztán még vagy huszan . . . Aztán villámgyorsan körülkapják a négy embert; sóhaj is alig hallatszik . . . a leütött örök ruhái ráuk kerülnek . . . Fönn van már mindenki . . . a bosszúért lihegő horda elindul a régi karám felé, ahol gyors tanácskozást tartanak.

Dijkheer szava dörmögve száll.

— Örültség volna most megtámadni N'Ahnetet . . . ellenben rátörünk a tevekarámra, így reggelre Ras el Maban lehetünk. És holnap este már kitűzheti a légió a spanyol lobogót Safum várára.

Néhányan morogva ellenkeznek, de Dijkheer már elindul vezérkarával a tevék karámja felé. A palánkkal sok száz állatot körülzáró hatalmas karámot, mint éhes farkasok rohanják meg a föl-szabadultak s mielőtt egyetlen pásztor is jelt adhatna, már birtokunkban vannak a hátasok, s

őreik szétloccsantott fejfel, átvágott torokkal fekszenek a homokon . . .

Mielőtt a hold feljön, elindulnak a lázadók Ras el Ma felé. Gyorsan ügetnek a tevék, léptük dübörgését fölissza a lágyan omló homok.

Mellettem sorban az utolsók között Diaz kapitány üget, aztán hirtelen kiugrat a sorból, én meglepetten mellé léptetek. A többiek elhúznak tőlünk és kisvártatva eltűnnek szemünk elől egy homobucka mögött.

— Szabó — mondja Diaz, s hangja kissé meghatódott —, én itt maradok... Valaki... valakim itt van... Aztán néhány szavam volna N.Ahnéthez...

— Örültség, kapitány...

Diaz elnézett mellettem.

— Az örültségek teszik normálissá az életet, Szabó... No, Isten vele... köszönöm, amit értem tett... alig hiszem, hogy látjuk egymást valaha. Bcsúzóul fogadjon el egy tanácsot öreg barátjától: az ávizst sohase igya szikvízzel, mert a szénsav sportszívet csinál... — legyintett, gyorsan megfordította a tevéjét.

— Kapitány! — kiáltottam utána, — kapitány...

Megállott. Melérúgtattam.

— Ne kergessen vissza, kapitány... hadd megyek én is magával... Úgy sincs egy rossz macskám, aki búsulna utánam.

Diaz vállat vont, aztán szó nélkül megindult. En a nyomában. A hold feljött. Előttünk már száz

méternyire feltűnt a Safum-i várpalota; nehéz vaskapuja előtt, mint úszó felhőrongyok tűntek a föl-alá járó fehérburnuszos örök. Amint a kapu elé értünk, az örök közrefogtak.

— Mit akartok? — kiáltott ránk az egyik csausz.

— N'Ahnnettel akarunk beszélni, — felelte Diaz.

— Megörültetek? N'Ahnnet leütteti a fejemet, ha ilyen későn zavarom...

— Nézd meg jól, hogy kik vagyunk.

Az ör leakasztotta a lámpát a falról és a cunkba világítva meglepetten fölkiáltott.

— Diaz kapitány, aki... — hebegte.

— Úgy van, Diaz, aki visszajött a pokolból... Ezt jelentsd uradnak is...

A csausz intésére egész sereg fegyveres aszkari tódult körénk, ő maga eltűnt a kapuban, de rövidesen újból előkerült.

— Sahib, a sejk vár!

Leszálltunk a tevékről és egy sereg aszkari által közrefogva elindultunk a csausz után. Áthaladtunk a hárem előcsarnokán s benyitva egy keskeny oldalajtón, tágas dolgozószobában szemben álltunk N'Ahnnettel, Safum urával.

— Ismét itt vagyunk, sejk, — mondta Diaz nyugodtan. — A bánya őrségét leöltük, a tárnákat elárasztottuk vízzel, kétszáznyolcvanöt lázadó egy óra óta útban van Ras el Ma felé... Holnap,

amire a nap lenyugszik, nem vagy többé sejkje Safumnak.

N'Ahnet szembrebbenés nélkül hallgatta társamat, csak a homloka simult ki jobban és tompán izzani kezdett.

— Köszönöm, hogy értesítettél... — Safum ura meghajolt. — Ezáltal időt nyertem. Aki időt nyer, mindent nyer. Még egyszer köszönöm...

— Nem önzetlenül tettem... Cserébe látni szeretném még utoljára őt...

— Jó... — a házigazda néhány gyors szót vetett egy mezítlábas fiúcskának.

— Köszönöm, — biccentett Diaz — és még valamit... Azt hiszem, mint hadiellenfelek, kölcsönösen helytállottunk magunkért... Most szeretném, ha mint férfiak is helytállanánk.

A sejk pillája megrebbent.

— Éppen ajánlani akartam. Milyen fegyveremet kívánsz?

— Tied a választás...

— Megtisztelsz... Hm... mit szólnál a jatagánhoz?

—Részemről semmi akadály.

N'Ahnet egy faliszőnyeghez lépett és leakasztott róla két hosszúmarkolatú jatagánt. Arasznyi széles, kékesen csillogó pengéjük nem volt hosszabb fél méternél, de görbe volt, mint egy kecskeköröm. Lélegzetelállítóan félelmes fegyverek voltak.

— Válassz. — kínálta a sejk társamnak a fegyvereket.

Diaz gondolkozás nélkül átvette az egyiket, aztán balkarjára tekerte a selyemkendőt, amit az arab fiúcska nyújtott át neki.

— Kezdhetjük? — kérdezte N'Ahnet.

— Pillanat . . . — morogta Diaz elfogultan és könnyedén elpirult.

May lépett a terembe. Ahogy meglátta Diaz, halkan fölsikoltott.

— Lor! . . . Maga . . .

— Még egyszer látni akartam, May . . . mielőtt . . .

May egy pillanat alatt megértette a helyzetet.

— Értem?

— Magáért . . . — morogta Diaz és barátságosan nézett az asszony szemébe. — Engedje meg, May, hogy még egyszer megcsókoljam.

A tőszemű asszony odalépett társamhoz, átkarolta a nyakát és lágy csókot lehelt ajkára.

— Így Lor, és most segítse a jó Isten, én megyek . . .

— Itt marad . . . — N'Ahnet kemény hangja megállította Mayt. — Önért áll egymással szemben két férfi, életre-halálra. Nem hagyhatja itt őket . . .

May megfordult. Nyugodtan szembenézett az arabbal.

— Kérem . . . nehezebb helyzetekben is helytálltam. De . . . engedje meg, hogy most, magam maradjak. Imádkozni szeretnék.

— Persze érte... — villant a sejk maró pillantással Diazra.

— Igen.

— És az én halálomért...

— Mindenki haláláért, aki ellene van. És ki kényszeríthet egy asszonyt, hogy ne aggódjon azért, akit szeret?

— Igyekezni fogok szerelme tárgyát megszűntetni, hogy minden figyelme rám háruljon.

— És ha mégis maga maradna alul?

— Ez esetben önök szabadok... de ez nehezen fog menni. A fegyver jatagán és nem hiszem, hogy volna Afrikában fehér ember, aki csak hozzávetőleg is úgy ismerné a jatagán forгатását, mint én.

May éles, elkeseredett hangja félbeszakította:

— Tudom, ismerem a módszert... — arca holtápadttá vált, úgy sziszegte: — Kétszínű, színes kutya!

N'Ahnet arca eltorzult, száját idegesen megnyalta, mint a prédára leső párdue.

— Jó — mondta aztán fenyegető halksággal.

— Jó... ha a színes kutya eszközei alávalók. A színes kutya megadja rá a módot, hogy a világ fehér ura fajtájabelivel intézze el a közöttünk felmerült ellentéteket, — felemelte hangját — Diaz. A fegyverkovácsaim között dolgozik három volt légionistád. Szabad polgárai Safumnak, minden okuk meg van rá, hogy ne térjenek vissza a társadalomba... Egyébként kitűnő fickók, sajnos, a

katonai ranglétrán egyik sem vitte a közlegénységnél feljebb... Ez a körülmény vezetett arra, hogy tekintve a te magas katonai rangodat, közlegényből hármát állítsak veled szemben... Remélem, nincs ellene kifogásod? .

— Jól tudod, hogy az történik, amit te akarsz — morogta Diaz kelletlenül —, lássuk a három ágytöltetlétet. Essünk túl rajta. Vagy jobbra, vagy balra.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

Három kiváló úriember.

Mihelyt beléptek, rögtön megismertem őket. Ras el Ma három volt réme állt az ajtóban. Pigeon, a marseillei késelő, Stenker a hajdani cowboy és Labourse, a kancsal. Benszülött bodegák fosztogatói, véresszájú rettenthetetlenek, akikhez soha föl nem ért a bajtársiasság érzése, a fegyelmet fölruzták, mint egy bamba pamutzsákot, hetenként négy napot kurtavasban töltöttek, egyet rendszerint kikötve és egyet a fehéren izzó kaszárnyaudvaron. meztelen hátukon a nyolcvanfontos köveszsákkal, ami véres pépet kapalt a hátukból, ahogy kilógó nyelvvél vágattak vele a tűző napon . . . De a szabadon töltött néhány óra alatt mindég tudtak volna annyi gazdaságot-elkövetni, hogy megint elfoglalhatták helyüket a kurtavasban, a kikötőpózna karikájára fűzve, vagy a hirhedt „kut”-ban, ahol egy óra alatt kivirágzik a zöld penész az elítélt hajján.

Ott állt a három megszökött jómadár, korcsmai késelések világbajnokai, a kötekedés és verekedés fanatikus zászlólengetői. A maga nemé-

ben talpig férfi volt mind a három, csak éppen a pokol erkölcsi szemszögének szemüvegén nézve.

— Hivattál, sejk, — morogta végül Boul Pigeon, a marseillei, vékony, görbe ujját repedt szalmakalapjához bökve.

— Pigeon, — intett N'Ahnnet, — azt hiszem, fölösleges bemutatnom titeket Diaz kapitánynak.

— Valóban fölösleges — szólt közbe rekedten Stenker, a hajdani cirkuszi mesterlövő és pányvavető. — Diaz maga hajtotta végre rajtunk a korbácsütéseket...

— Hm... akkor most kétszeresen örülhettek: egy jó, férfias összecsapáson felül még lovagi elégtételt is vehettek magatoknak...

— Beszéljen világosan — húzta össze vörös szemöldökét Labouse; vékony patkányarca szőrös volt, mint egy kókuszdió.

— Meg fogtok verekedni Diaz kapitánnyal, életre-halálra...

— Hárman egy ellen... — mondta elégedetten Stenker és rántott egyet az övé.

— Ördögöt... Egymásután...

Boul Pigeon, a Vieux Port-negyed királya elszápadt.

— Tréfálsz, sejk... Diaz kapitány ellen, egyedül!? — és hideglelősen vihogni kezdett, mint egy hihetetlen tréfán.

— Pedig meg fogtok verekedni, — mondta N'Ahnnet szárazon.

— Nem kényszeríthetsz...

— Nem tudom. De választhattok. Megvere-
kedni Diazzal, vagy kétszáz botütés a bazárok
terén.

— Sejk!

Diaz, aki eddig közönyösen hallgatott, most
hirtelen fölkapta a fejét.

— Sakálok! — kiáltotta. — Szájhős vénasz-
zonyok... Hé! Boul Pigeon! Kés vagy pisztoly?

— Kapitány...

— Kés vagy pisztoly?

Boul Pigeon szája megrándult és rémülten
meredt a többiekre. Azok mozdulatlanul bámultak
szőrös ökleikre.

— A pisztoly — mondta végül rekedten és az
állá remegni kezdett.

A marseillei lebújók hőse, a rendőrverő
Pigeon verítékben fürdő arccal lépett Diaz elé.

— Kapitány... soha nem bántottuk egy-
mást...

— De igen. Megkorbácsoltalak.

— Elfeleltem, kapitány...

Diaz türelmetlen mozdulatot tett.

— Tizenkét lépés... — vezényelt könyörte-
lenül — és a falról leakasztott egy vontcsövű
ismétlőpisztolyt, gondosan megnézte, néhányszor
megemelte aztán az övébe csusztatta.

Pigeon arca eltorzult a gyűlölettől, ideges
kézzel markolászott revolveragya körül.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Két párbaj, aztán még egy.

— Bill Stenker, — csattant föl a sejk hangja. — Te Pigeon legjobb barátja voltál. Felkérlek, vezesd le a párbajt. Állj ide, közénk, kendődet emeld föl; ha a kendő lehullik, lőnek.

Bill Stenker lomhán előlép. Hosszú, száraz, óriás, Pigeon legjobb barátja, keskeny csípőkkel. majomszerű karokkal, ferde övén, a mocskos burnusz fölött két hatlövetűje lóg zsíros tokban. Megállt a terem közepén. Kalapját hátratólta a hátára, nyakáról leoldotta tarka gyapjúkendőjét, kibontotta, balkezébe fogta és fölemelte.

— Emeljétek magasra a karjaitokat! — vezényelt az amerikai. — Ugy. És most vigyáz!! Ha a kendő leesik, lőttök!

Az amerikai hangja rekedt volt és a szeme összeszűkült. Balra álltam Bill Stenkertől és inkább éreztem, mint láttam, amint izmait összehúzta, jobb karja alig észrevehetően felhúzódott, ujjai begömbültek és rövid félarasznyira remegtek a revolveragya fölött. A lélegzetem elakadt. Tiszán állt előttem, hogy Bill Stenker, az amerikai

prérigengszter szitává akarja löni Diaz... Kétségtelen... És Stenker cirkuszi mesterlövő volt és legjobb barátja Boul Pigeon-nak. Lovagiasság? Ismeretlen fogalom Stenkerék előtt. Kiáltani szerettem volna, inteni, közjük rohanni, de valami kegyetlen erő megbénított.

A szembeállók karja még a levegőben állott. N'Ahnet halkán köhintett.

— Számolj, Stenker! — morogta és száraz arca kifürkészhetetlen volt, mint egy kocsikerék.

Az amerikai felhúzta a száját, kivillantak bagós fogai. Egy... — súgta rekedten.

Pigeonra néztem. Vastag veritéksepp rohant végig az arcán. Füle viaszfehér volt.

— Kettő... — A párbajbíró vörös mancsa alig észrevehetően kinyílt és megállt a revolver-agy fölött, mint egy lecsapni készülő héjja. Mindnyájan dermedt igézettel néztük a feszült jelene-tett. A csend szinte csengett.

— Három — nyögte Stenker, de ugyanakkor már villant is célgomb nélküli revolvéré... Nem, hitemre, gyorsabban még nem láttam pisztollyal banni. Vagy...

Igen, én csak Stenkert figyeltem. Rövid, köhögő dörrenések fonódtak egymásba, szőke löporfüst freccsent szét... Diaz láttam oldalt kerülve lebukni, míg esés közben gyors kis halálokat köpködött pisztolya. Boul Pigeon a rendőrverő meg-ingott, pisztolyára csapni készülő keze görcsbe rándult, valami lágy csodálkozás ömlött végig vo-

násain, aztán minden mozdulat nélkül arcra vágódott. Vége volt... Csontrepesztő ordítás: Stenker, a cirkuszi mesterlövő kezét vér borítja, hatlövetűje nagy ívben repül a falnak, szétlőtt, fityegő ujjait eszelősen rántja szeme elé. Diaz karjának egy billentésével talpra löki magát. Sértetlen, mint egy összezárt kagyló, szeme sárga most, mint a kén. Nehezen lihegi.

— Stenker, sakál vagy... — és kiköp.

— Végezz velem is, Diaz... — ordít az amerikai, cafattá lőtt ökle rángatózik, arca iszonyuan eltorzul. Diaz, pillanatra lehunyja a szemét, mintha egy rövid fohással a világ háta mögé kívánná magát, aztán gyors mozdulattal övébe csusztatja pisztolyát.

— Nem vagyok vérengző, Stenker... — mondja fáradtan, — de ti játszani akartok. Jó... Játsszatok... Látod, én is belejöttem.

Kis csönd. — Majd:

— Te dolgoztál úgy tudom, odalent Texasban, meséltél annakidején Luiz Velez úr legényeiről. Hm. Mit csinált volna veled Luiz, ha rálőttél volna hátulról, mint te most énám?

Stenker, ha lehet, még sápadtabb lett és kinosan felnyögött.

— Lám, — mondta Diaz tovább barátságosan. — De mondom, nem vagyok vérengző, bár a hozzád hasonlókat kiirtani: állandó belépőjegy a paradicsomba. Katona vagyok elsősorban. Harcos.

Stenker kissé elpirul és körülkapja a tekin-

tetét. A többiek faarccal merédnek a levegőbe, ha lehetne, felszívódnának a falba, köddé válnának, hogy ne kelljen soha többé visszanézni Diaz tiszta, kisfiús tekintetébe. A mázsás gazfickók pisszenni sem mernek a karcsú, őszülő katona előtt... vagy talán revolvere előtt, amivel egyetlen sovány másodperc alatt két ellenfelét tette ártalmatlanná. De ki merne vitatkozni a villámmal?

Diaz lecsavarta széles, puha selyemövét és odadobta a mindjobban sápadó Stenkernek.

— Tekerd ebbe az öklödet, hogy elálljon a vérzésed.

Az amerikai szitkozódva guggolt le a kendőért és sziszegve tekerte szétlőtt öklére. A vér nagy, elfolyó foltokat ütött a világos selymen.

— Stenker, te a Mondial-cirkuszban cowboy-mutatványokat végeztél, mi?..

— Igen, — nyögte Stenker, — mi az ördögöt akarsz vele?

— Mesterlövő voltál, lasszót vetettél és kést hajigáltál.

— Igen.

— Jobb és balkézzezel?

— Igen.

— Mexikóban meddig voltál?

— Hat évig.

— Mint békebíró?

— Jól tudja, — nem csináltam titkot belőle.

Marhákat hajtottunk át az arizonai határon Ciudad Pintó felé.

— Okosan... „A mantillero del morte“ divat még arrafelé?

A hajdani cowboy szája megvonaglott.

— Üzik...

— Kedves. Örülök, hogy a férfias dolgok nincsenek még kihalóban. A jelszó még mindig „egy az élet?”

— Egy az élet, — Stenker szemöldökei vadul táncolnak. — Egy...

— Meséld el nekünk, Stenker, hogyan megy végbe ez a kedélyes mulatság!?

— Ne kínozzon kapitány. Eresszen belém vagy féltucat ölmet, de hagyjon...

Diaz gyengén megrázta őszülő fejét.

— Nem, csak mondd! Sokan az itt összegyűltek közül nem tudják, micsoda is az a „mantillero del morte”... Például maga sem tudja, mi, Szabó? Összerezcentem.

— Nem, kapitány... Nem hallottam még róla...

— Vagy maga, May... — hajolt meg Diaz könnyedén az asszony felé. Az bénult tekintettel állt a falnak simulva, mint egy haldokló lepke, ideges ujjai görcsösen tépték a nehéz ajtófüggöny rojtjait. Lehunyta a szemét, amely most szárazon izzott, mint a parázs és telve volt könnyörgéssel, aggodalommal, vágyakozással és reménnyel.

Diaz gyorsan elfordult.

— Lám . . . — bólíntott atyáskodva. — tehát?

— Adjon egy cigarettát — nyöszörgött az amerikai. Megkapta. Szomjasan, szinte fuldokolva szívott belőle néhányat, aztán rákezdte. — A legförtelmesebb párbaj . . .

— A legférfiasabb — javította Diaz.

— Jó . . . Egy négyláb átmérőjű kört húznak krétával a padlón . . .

— Huzza meg a kört — intett felém Diaz. A sejk íróasztaláról felvettem egy krétacsutakot. Lemértem a négy lábat és vastagon meghúztam a kört a kőpadlón.

— Nos, Stenker, folytasd!

— Selyemkendőt két láb hosszúságban meg-sodornak, közepére csomót kötnek.

— Így? — kérdezte Diaz és fürgé ujjai között már pergett, suhogott egy kendő selyme, aztán hirtelen bogot kötött a közepére.

— Így — bólíntott a sebesült.

— Nos?

— Aztán a két férfi, akinek elintézni valója van egymással, belép a körbe.

— Állj be — vezényelt Diaz és ő is belépett a körbe. — Aztán?

— Övig lemeztelenítik a testüket . . .

— Rihgt . . . Segítsen neki Szabó — intett társam és ő is hajigálni kezdte magáról a ruhát. Az amerikai sziszegett a fájdalomtól. Hóna alól vékony pataokban rohant alá a veríték. Hatalmas, ne-

höz testének minden porca vacogva remegett. Diaz karcsú, sima, fiús teste, szinte véznának tünt az óriásé mellett, csak alsó karján játszottak félelmes izmok és inak.

— Nos, tovább!

— Balkézbe fogják késeiket.

— Sejk, adass nekem egy kést . . .

A sejk szó nélkül a falhoz lépett, leakasztott egy hosszúnyelű vadászkést és szó nélkül Diaz kezébe adta, aztán visszahúzódott.

Stenker kétélű bowiekést húzott elő a combján fityegő bőrtokból.

— Nos, tovább! — nógatja Diaz.

— Jobbkezükre valami ruhát csavarnak, aztán a foguk közé csípi a kendő egy-egy végét, majd adott jelre lecsapnak késeikkel. Aki kilép a körből, azt a másik szó nélkül leszúrhatja. A kendőnek a két száj között állandóan feszülni kell.

— Vedd a kendőt, — biccentett Diaz.

Az összesodort selyem kifeszült a két kemény fogsor között.

— Valamit szoktak még mondani, mielőtt elkezdik. Nem emlékszel, Stenker?

— Egy az élet, te átkozott sátán! — szúrte a szavakat a kendőn keresztül az amerikai.

— Egy az élet! Számoljon. Szabó!...

— Egy...! Kettő...! Három...!

Az amerikai karja lendült. Pengéje fényesen villant... Villámgyorsan le, majd vissza.

Diaz félfordulattal simult el előle. A fölfelé,

a hasának irányított szűrást kendőbe csavart jobbával védte. A két pár láb mozdulatlanul dermedt a földön, a fejek szabályosan hátravetve, hogy a kendő feszülése pillanatra se engedjen. A védő és támadó ököl köldökmagasságban küzd... A pengék élesek, hogy hosszában vágnák a hajszálat...

Dias kést tartó balkeze, fordulata folytán kiesik a cselekvés sugarából... Száraz arca kifényesedik, az erek vastagon dagadnak homlokán és halántékán... Egy az élet... Csend csöng... Az amerikai a fogát csikorgatja, halottfehér az erőlködéstől... Harminc kilóval nehezebb, mint Diaz. A penge kínos biztonsággal milliméterenként szorul közelebb a kapitány testéhez... A körülállók torokban dobogó szívvel várják, követelik Diaz halálát, akiben gyűlölik a szívet és a lovagias férfiaságot, ami nélkül ők csak hitvány konclesők a harcban és bajvívásban... A terem kövén Boul Pigeon hullája fekszik gyenge vérhabbal a száján. Egy az élet... May gyengén megmozdul, kurta sikolyszerű sóhaj tör fel a torkából: mint aki nem bírja az őrlő csendet, azokat az agyra nehezdedő másodnerceket, amikből már kilenc pergett le, amióta a két késtartó ököl egymásnak feszül...

Az amerikai teljes súlyával nehezedik ellenfelére... A vére csöpög a kendőn keresztül... érezni: a harminc kilós súlytöbbletére támaszkodik... biztosan szürkül előtte már a világ a vérveszteségtől... Karórám számlapját nézem: tí-

zenhét másodpere... Mintha harminc éve volna, hogy elhangzott: egy az élet...

Diaz most halkán kiált. Hirtelen hátrahajol. Föléje az amerikai.

— Madre de Dios... — suttogja May és keresztet vet.

Diaz villámgyorsan siklik. Jobb öklével hadar egyet, az amerikai kése végigzuhan az arca melétt és csörrenve pattan szét a terem köpadlóján. Stenker az ütés súlyától rántva, végignyúlik a földön... Rettentőt ordít. Diaz kék pengéje reccsogva vágódik a széles, remegő hátba...

Aztán a kapitány föláll. Most látszik csak, hogy jobbarcát végigszántotta a lebukó Stenker kése. Arab vénasszony kötállal kotródik elő, mossa a kapitány arcát... az szisszenés nélkül állja a vastag jódozást. Négy férfi kiviszi a két halottat. Egyetlen szó sem hangzik.

A sejk idegesen járkál fel s alá. Hirtelen megáll.

— Eddig nem rossz, Diaz — mondja rekedten — most pihenjen egy órát, aztán még megverekszik Labourseval... Ostorra mennek.

Diaz némán fejet hajt. Arca szürkészöld a fáradságtól és a szokatlan izgalomtól. Elszántan előre lép.

— Sejk, légy igazságos... Te magad helyett három szógádat küldted az uram ellen. Most engeddd meg, hogy az utolsó szolgáladdal én mér-

Jem össze erőmet, a másik szolgálja... Légy igazságos, sejk...

N'Ahnet lázasan mosolygott.

— Nem bánom... De ha veszítesz, urad is veszít...

— Vállalom...

— Ezek szerint nincs is szükség pihenésre... vagy...

— Nem, nem, — tiltakozom gyorsan — rögtön kezdhetjük.

— Diaz kapitány! — fordul társamhoz a sejk — van valami kifogása az új fordulat ellen?

— Semmi... — bólint egykedvűen Diaz. — Semikor semmi ellen, jól tudja... Kivéve egyet. A sejk tapsolt.

Két rövidnyakú, mintegy ötméteres csapójú tevebőr karikást hoztak elő. N'Ahnet pénzdarabot mutatott fel és felkiáltott:

— Feketenyelű a fej, a barna az írás! Válassz!

— Fej! — morogtam tompán

A pénzdarab leesett.

— A fekete a tiéd

Kezembe vettem az ostort, megsuhogtattam. Könnyűnyelű szerszám volt, súlyos csapóval... Aztán mind a ketten derékig vetköztünk s az ostorcsapó hosszúságában megálltunk egymással szemben.

A világ minden pásztornépénél fennáll a véleményeltérések ostorral való tisztázása. En a ga-

guri tevépásztoroktól tanultam el az ostorral való bánásmódot, igazi pásztor módra, mely egyszerű és kegyetlen, mint a sivatagi időjárás.

Mayra pillantok. Izzó biztatást küld felém. Sápadt ajka hangtalanul mozog. Imádkozik.

— Kezdhethjük? — kérdi a kancsal és villámgyors csapással két egymás mellett álló nubiai kezéből csipte ki a lándzsát, ostora hegyével. — Kezdhethjük? — kérdezte ismét.

— Igen — biccentettem. — Húzzátok meg a köröket...

Mégegyszer lemérték a köztünk levő távolságot és szétterpesztett lábunk köré szoros kört rajzoltak. A szabályok értelmében ez azt jelentette, hogy a párbaj alatt a körből kiugrani nem szabad, egyedüli védekezés csakis a derék elhajlításában kereshető.

— Rajta! — int a sejk.

Labourse összehúzza magát és az ostorok énekelni kezdenek...

Egyszerre bukunk le mind a ketten, de a bőrkígyók így is véres hurkot vernek a hátunkon... A csapók visszapattannak, nyomuk ég, mint a tüzes vasé... A kancsal hápog és fogait csikorgatja... Aztán villámgyorsan lehajol. Nem is látom a szíjat, csak a féjdalmas ütést érzem a fülem alatt. Nyakamat előnti a vér... Odakapok... A kancsal ördög... Háromszor gyors egymásután kanyarít a bőrömbé, hogy halkán felsikítok... Labourse zöld pofája eltorzul a gyönyörűségtől.

Ujból üt, kiszámítottan, pontosan, kéjelegve. Hirtelen lebukom. Szinte félméterre a földtől sarlózik a derekam... Fölöttem sujt el a másik ostora. Guggoló helyzetből hasítok vissza, laposat, merész, nyujtott karral... Ostorom nehéz sugara körülhurkolja a francia csuklóját... Rémült ordítás, egy rántás, a kancsal ott kapálózik a porondon... Még egyet rántok a csuklóján, érzem, a könyöke kiugrott... Letépem róla a szíjat és csördítem... csördítem... csördítem... Kaszálok, metélek, nagy vörös máglya előttem a kép... Labourse már hőrög, a testem merő vér... Szédülök...

May hozzám szökik... Tapogatva szorítom meg Diaz jobbját. A falak mellett állók törpillantásai valósággal fölnyársalnak...

— Győztél, Diaz! — N'Ahnet hangja éles és rekedt. — De mégis szolgám leszel a másvilágon...

May sikolt... Elhülő szívvel látom: N'Ahnet kezében megcsillan hosszúcsövű pisztolya. Tompa dörrenés, Diaz vállához kap, meginog...

A karikás még ott lafog véres öklömben. Kétségbeesett erőfeszítéssel támolygok előre, megémelem az ostort — mintha mázsás ólomtömböt emelnék — és utoljára sujt le a halált vivő ostorcsapó... A második lövés magasan a falba fúródik, N'Ahnet a torkára szoruló szíjjal vonaglik a földön...

Fegyveresei vad gyűlölettel indulnak felénk... Nagy, lompos csönd áll a levegőben... Egy perc az élet...

S ekkor a felénk csusszanó talpak hátborzongató nesztét hirtelen keresztül harapja valami kerepelő zúgás, ami perc alatt harsogó zakatolássá erősödik...

S az ablak magasságában csillogva siklik el a Tenerif erőd négy könnyű bombavető repülőgépe...

*

Oran. A fehér móló mellett hajó bődül. A csikorgó vasmacskákat tetovált karú matrózok húzzák fel. May és Diaz a korláthoz támaszkodva intgetnek felém. Ők már révben vannak: megtalálták egymást...

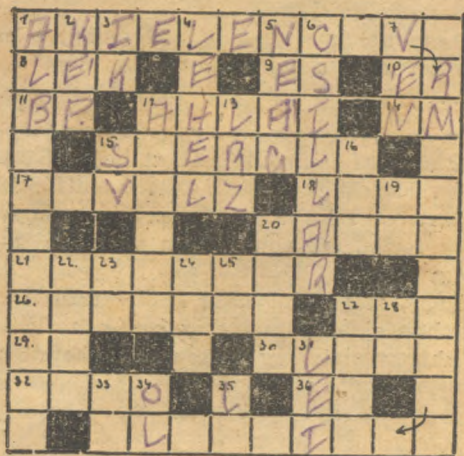
Lágy szél indul dél, felől, frissen simítja végig homlokunkat, mint az emlék, melyet örökre szívünkbe véstek egy furcsa, felejthetetlen hónap nagyszerű kalandjai.

VÉGE.

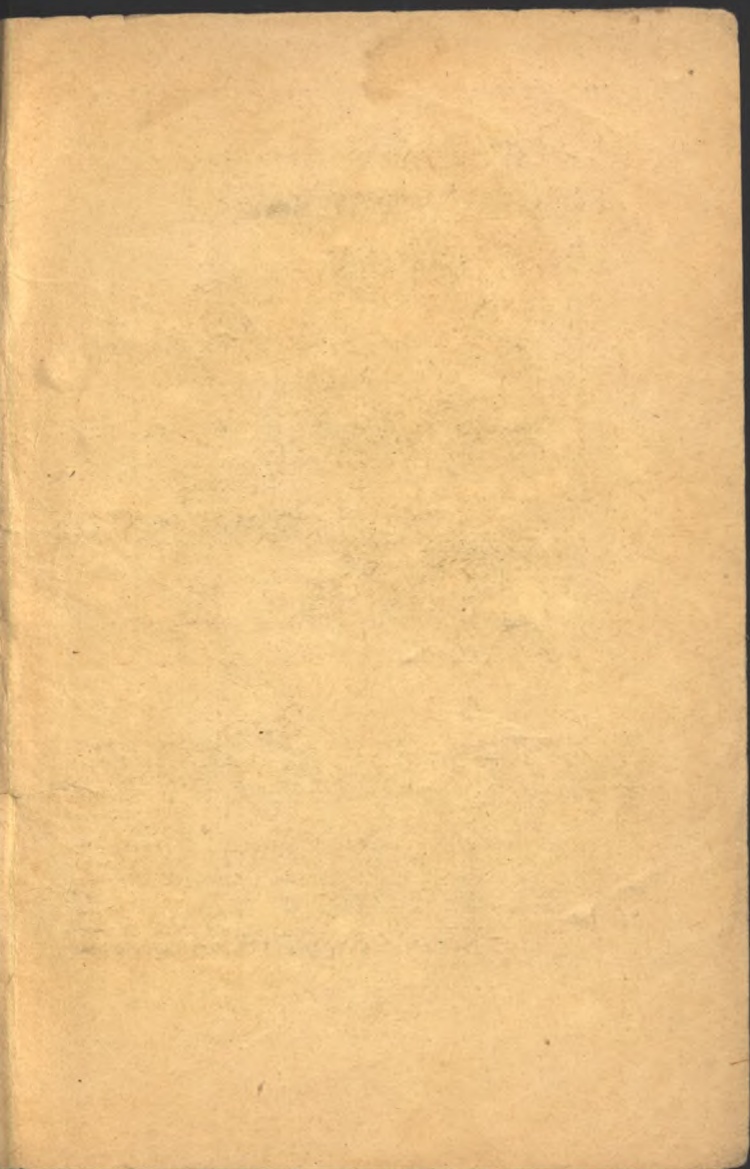

Keresztrejtvény

Vízszintes sorok: 1. Közmondás. 8. Jégen vágják. 9. Betű. fon. 10. A legkisebb folyó. 11. Budapest rövidítése. 12. Vissza: Délönvény. 14. N. M. 15. Szorgalmas. 17. Körömfönt. 18. Költői hangszer. 20. Hema betűi keverve, ék. föl 21. Faültetvény. 26. Képviselőtestület. 27. Szeszital. 29. Lom mássalhangzó. 30. Balatoni fürdőhely. 32 Igaz. 36. Mutatószó.

Függőleges sorok: 1. Község Pest megyében. 2. Pestmény. 3. I. I. 4. A hét vezér egyike. 5. Két szó: az első: tiltószó, a második: a fa része. 6. Függő lámpás. 7. Öreg. 12. Kártyafigura, névelővel. 13. Leráz mássalhangzó. 15. S. V. 16. Keleti rang. 19. Azonos betűk. 20. Női név. 22. Gvümölcs. 23. Kötőszó. 24. Kohol mássalhangzó. 25. Csecsemőhang. 27. Élelmiszer. 28. U. G. 31. Román pénzegység. 33. Helyhatározószó. 34. Állatiakás. 35. Házállat.

**A legjobb,
legtartalmasabb,
legolcsóbb**

képes rádióhetilap az

Antenna

Á r a

6

fillér

Mindenütt kapható

STÁDIUM RT., BUDAPEST.